

jok, sok benső köteléssel összekötve, majdnem egész végig egymás mellett haladt. Kőrösön a kis, alacsony, szelíd képű, okos nézésű fiú, kit az iskola körében csakhamar mindenki gyöngéd szeretettel kis Dömötörnek hitt, rövid időn magára vonták ép úgy tanárainak, mint tanuló társainak figyelmét, sőt bálulását, gyors felfogása, roppant emlékező- és korán fejlett ítélő tehetsége által. E két utóbbi, s különösen emlékező tehetségének csodálatos ereje, mind végig bámulat tárgyá volt barátai közt, a kik előttről azt feltárták. Azon kívül tanulótársai szeretetét is meg tudta nyerni tartózkodó, szelíd magaviselete, szolgálatkészsége és jó pajtásága által. A mint a fiú haladt elő az osztályokban, azon mértékben nőtt és emelkedett ki társai közül ismereteinek gazdagsága és értelme kitűnősége által. A költészet és magyar irodalom tanára Kőrösön akkor Arany János volt; s ha Dömötörben bármely tanár alatt is kifejlődött volna a költészet és művészeti képesség: bizonyára Arany sokszorosan hatott ép úgy fejlesztésére, mint még inkább annak irányására, a kitől egy pár elismerő szóból álló megjegyzést nyerni a beadott dolgozat alján, olyan jutalom volt, a melyre a legambíciózusabb tanuló is büszke vala.

A költészeti osztály növendéke nagy kedvvel írta és adta be a sok hexameter és magyar rhythmikus verset s prózai dolgozatot; a kitűnő irányadó alatt gyorsan fejlett, s érettségi dolgozatával jutalmat is nyert. Sőt már Kőrösön veté meg irodalmi s főként kritikai műveltségének alapjait, lehetővé tévén ezt az iskola gazdag könyvtára, melynek rendezésében Szilágyi Sándor — akkor ott a történelem tanára — segédül használta, s utmutatásaival segítette. Mint kőrösi tanuló lépett először az irodalom terén nyilvánosság elé. Szilágyi ösztönzésére egy meglehetősen szigorú kritikát írván Szabó Károly pápai költészettanáról, mely a „Prot. egyházi és iskolai lap“-ban jelent meg, s azon lap olvasói közt élénk feltűnést keltett. Hajlama mindinkább az ítéset felé vitte, a mely ágból a kitűnőbb külföldi — főként német — munkákat is kezdé olvasgatni.

Az u. n. harmadik bölcseleti osztályt is elvégezvén Kőrösön, 1863. őszén a pesti ref. theologiai intézet első éves növendékei közé iratta be magát. Pestre magas reményekkel és vágyakkal jött. A nemzet személy, s irodalmi életének központjában lakni, megismerkedni az irodalom vezető nagyjaival, s tehetségesebb ifjabb tagjaival; képezni magát és emelkedni: ez volt a fiatal szív ohajtása. Az akkori fiatal írói nemzedék egyik legtehetségesebb tagja, Tolnai Lajos, Dömötörrel egy megyéből való, s távolról rokona is, már neves író vala. A fiatalabb névtelen pályatársat Tolnaihoz tisztelet és szeretet vonzotta, mely rövid időn benső barátsággá vált, s e barátság köre kiterjedt Szász Bélára és Komócsy József-re is. Dömötör így néhány tehetséges fiatal íróval benső barátságba lép, s azok között főként a bizalmas, bár szigorú és éles látású kritikust képviseli, s e mellett fentartja összeköttetését az irodalom veteránjaival, főként Aranyval és Gyulaival. Talán életének ezek voltak legboldogabb napjai. A vágy meglelte utját, a lélek szabadon fejlett, hittel a jövőben, a melyet még ekkor a kételynek egyetlen árnya sem sötétített be. Zilahy Károly halála után részt vett az elhunyt többi barátjaival annak munkái kiadásában, s a kötet-hez ő írta a bevezető életrajzot. Majd, hogy a nyilvánosság előtt is törekvéshez méltólag lépjen fel, pályázott a Kisfaludy-társaság 1864-ben kihirdetett egyik pályakérdésére, mely a ballada elméletét kívánta. A jutalmat Greguss kitűnő dolgozata nyerte el, de e mellett a bírál-

lók az övét, mint magában is becses művet, mindjárt első helyen dicsérettel említett meg, s azt a társaság, „Évlapjai“-ban, Gregussé mellett kiadásra is méltatta. Dömötör ekkor második éves theologus volt; irodalmi fellépésének sikere nem ok nélkül gerjesztett figyelmet, s csatolt pályájához várakozásokat. Pestre jöttek egy évig Ballagi Mór gyermekeit tanította, s ott módjában volt az akkori politikai és egyházi élet nevezetesebb protestáns szereplőit, kik Ballaginál időnként megfordulnak, közéről és figyelmesen észlelni. Tompának predikációit bírálván a „Prot. egyházi és iskolai lap“-ban, a hamvai költőtől egy meleg hangú, lelkesen bátorító levelet kapott, mely a jobbik szeretete után törekvő fiatal tanulóknak igen jól eshetett. Ez idő tájt Tompa is egyik kedves költője volt, s később, midőn Tompa halála után, barátai annak költeményeit kiadták: Dömötör volt az, a ki a magyarázó jegyzetek összeállításában, kidolgozásában a legtöbbet fáradozott és tett, s voltaképen azok legnagyobb része az ő munkája.

Igy indult meg Dömötör életpályája, mindenki ítélete szerint, szerencsésen, fényes jövővel biztatva. Ekkor még, csaknem egész lelkével, a kritikával és költészettel foglalkozott. A németek közül főként Lessinget, Heinét és Goethét szerette, a francia költők közül Berangert, az angolok közül Burns Róbertet, de a kinek dalait még eredeti szépségben ekkor nem élvezhette. El lehetett rá mondani, hogy korán érett volt; az volt gyermeknek, az ifjunak, s még inkább férfinak: csak kedélyének gyermeki szeretetreméltósága ellensúlyozta értelmi megvénhedését. A skót szabad egyház stipendiumokat tüzvéni ki Edinburgban theologiat hallgató magyar ifjak számára, Török Pál superintendens 1865. őszén őt küldte ki, s Dömötör örült az alkalomnak, hogy a nagy angol nemzetel, s annak általa is nagyra becsült irodalmával közelebről megismerkedhetik.

Edinburgban egy évet töltött, s életének bizonyára igen jelentékeny forduló pontja volt ez. Egész szenvedélyvel veté magát az ismeretek tengerébe, melyet a skót főváros s annak társadalmi élete minden fogékony fiatal léleknek nyújt. Most már nem csak az angol költőket és aestheticusokat tanulmányozta, hanem a philosophusokat és társadalmi írókat is; olvasott, jegyzett, könyveket szerzett s figyelmét nem kerülte el egyetlen fontosabb mozanata sem az angol egyházi, politikai, irodalmi és társadalmi életnek. A hint töltött egy évet nagyon jól felhasználta; ismeretei gazdagodtak, látóköre kiszélesedett. Azonban, haza térte után tett nyilatkozatai azt mutatják, hogy kedélye egyszersmind mély sebet kapott az idegen égjál alatt. Helyzetének némely következményeivel nem tudott kibékülni; lelkiismerete meghasonlásba jött önmagával; olykor betegeskedett is, s az oly közlékeny szívnek nem volt senkije, a ki előtt kipanaszolja magát; többször mérhetetlen keserűség és bánat fogta el, ugy hogy az egy év letelte után — bár szívesen marasztották továbbra is — visszajött. Skóciából egy jelentékenyen megváltozott ember jött vissza, de a változást egészében, csak közeli barátai vették észre.

A tehetség, és most már valóban tudományos képzettségű ifjút, a pesti ref. egyház azonnal gymnasiumához előbb ideiglenes, majd 1867 októberétől fogva rendes tanáru alkalmazá, a latin klasszikusok, az angol nyelv és philosophia tanítását bizván rá, s mellékesen a theologian is philosophiai tantárgyakat adván elő. Kedvvel és szeretettel tanított, ismereteinek egész tárházát feltárva tanítványai előtt, kik egy úgy tisztelték benne a képzett tanárt, mint szerették a szelíd, tapintatos és finom

modoru embert. Az irodalommal szintén foglalkozik, meg-megújuló kedvvel. Költeményeket, kritikai czikkeket ír, s még az írásnál is jobban szeretett beszélni, vitatkozni, irodalmi dolgokról, társadalmi és philosophiai kérdésekről. Külföldön szerzett gazdag ismereteit irodalmi és társadalmi uton érvényesíti, az írói és művészi körökkel összeköttetésben él, s különösen Gyulai Pállal való viszonya válik bensőbbé. Egy szóval él, tesz, hat.

S mindezeknek daczára lelkének meghasonlása nem gyógyult meg többé, s olykor-olykor erőt vett rajta és mély melancholiába süllyeszté, melyen vagy egy-egy szomorú vers írásával, vagy a társasélet kedélyes örömeinek való teljes odaadással, vagy végre emberkerüléssel igyekezett segíteni. Az 1872 elején élesebben kifejlődött pártküldelemk pillanatra erősen érdekelték, s elvállalta a „Korunk“ szerkesztését, a mely a kiegyezés mellett élesen foglalt állást, azonban félévi működés után megvált e laptól, a mely aztán nemsokára meg is szünt. Dömötör egyebek közt a „Korunk“-nak egy tárczát is írt az öngyilkos költőkről.

Majd változtatást óhajtott környezetében, életmódjában, azt hiszi, hogy az új munka-körrel visszatér egykori életkedvére, s 1873 nyarán Tolna és Baranyamegyék tanfelügyelőjévé nevezetik ki. Tanfelügyelői tisztében, mint minden dolgában, híven és lelkiismeretesen járt el, sőt a változás kezdetben, úgy látszik, kedélyére is jótékonyan hatott. Saját megjéjében volt: megnyerő, szeretetreméltó modorával mindenkit a maga részére hódított, lefegyverzett; főként Szegzárdon, a hol lakása volt, az ottani társasélet legkedveltebb személyévé lön; s hogy szélesebb körben is mily kedvelté tudta magát tenni, mutatja az, hogy a felső-baranyai ref. egyházmegye tanácsbirájává választotta. Tolnából irogatott is, küldözgetett czikkeket, főként a „Vasárnapi Ujság“-nak, a melynek szerkesztőjével bizalmas barátságban volt, s a hova már előbb is legtöbbet és legtöbb kedvvel dolgozott.

Azonban, a mint nemrég a fővárosból vidékre vágott, úgy vágódott most vissza a fővárosi élet zajába, régi barátai közt; s midőn 1875 tavaszán az egybe csatolt pestmegyei és jászkun-kerületi tanfelügyelőség megürült, a neki felajánlott állást elfogadta, s még ugyanazon év nyarán visszatért a fővárosba, s a tanfelügyelőségek legutóbbi új szervezése alkalmával is a pest-kiskunmegyei tanfelügyelőség élén megmaradt. Ide főt megint egész kedvvel dolgozott, elég sokat, névtelenül, vagy pár betűnyeket és kritikai czikkeket becsatolt közre a „Budapesti Szemlé“-ben s egyébütt. Tettvágya megvolt folyvást, s néha szinte tulterhelte magát munkával. Elvállalt dolgait kedvvel, szívesen, jól megcsinálta; s nagyobb dolgok írása felől is tervezgetett. A Kisfaludy-társaság, tekintettel ép úgy nem közönséges tehetségére, mint munkakedvére és munka-bíró erejére, 1876 elején tagjai közé választá, s azóta székfoglalója tárgyának megválasztásával is sokszor foglalkozott.

Azonban hivatalába, bár azt híven és pontosan elvégezte mindig, utóbbi időben kissé kezdett belefáradni. Arra is gondolt, hogy lemond, s kizárólag az irodalomnak él; majd hogy tudorirangot szerez s visszatér egykori kedves foglalkozásához a tanításhoz, s mint magán tanár az egyetemen ad elő valamit. Társaságokban most is, mint régen, vidám, eleven, tréfás, humorizálni szerető ember volt; komolyabb barátait rendszeren ő vidámitotta fel: de jó kedve csak addig tartott, míg a többiekkel együtt volt; ha egyedül vala otthon, a s munká el nem foglalta, mély búskomorságba süllyedt. Maga is érezte, hogy legnagyobb baja és ellensége az egyedüllet s

ösztönszerűleg ez ellen igyekezett védni magát. Lakását összecsatolta a „Vasárnapi Ujság“ szerkesztőségével, ugy hogy őket csak egy ajtó választá el egymástól; tanuló rokonait vette maga mellé és helyezte el őket maga mellett. Hiába!... Az utolsó időkben kissé betegeskedett, bár baja nem volt komolyabb természetű, sőt legutóbb maga is jó kedvvel szólt csaknem teljes helyreálltáról. Valami végtelen gyöngéd szeretet után sovárgott, a minőt csak nő vagy anya adhat. Szíve, lelke, egész lényé a családi élet boldogságára volt teremtve, maga is azt ohajtott, mint egyedüli szükségét, de nem mert bizni a boldogság lehetőségében. Tulságos lelki ismeretességéből nem érezte magát följosgítva arra, hogy családát alkosson, a mi pedig egyedül tarthatta volna fön. Talán az édes anya betegségének örökölhetőségétől félt, talán más-tól, s így azt érzé, hogy élete czélja van elveszve, s nincs miért élnie. Az öngyilkosság gondolatával sokszor foglalkozott, s igyekezett azt önmaga előtt, bizonyos viszonyok közt igazolni. Bizalmasabb barátai előtt tett is rá olykor-olykor czélzást, hogy az ő életének elébb-utóbb nem lesz jó vége, de a kik azt csak pillanatnyi kedélyhangulatnak vették, s tréfásan igyekeztek másfelé vinni gondolatait... Miért a sok szó. Folyó hó 8-kán Kecskemétre készült a közigazgatási gyűlésbe. Reggeli hat órára kocsiit rendeltetett magának. Előtte való nap délben, szomszédjától és barátjától, e lapok szerkesztőjétől vidáman elvált; délután kiment; este ismerőseivel vacsorált egyik vendéglobban, s 11 óráig együtt beszélgettél velök vidáman, kedélyesen, mint szokott. Akkor haza ment s életét önkézevel kioltá, s midőn másnap reggel a nyilni nem akaró ajtót feltörték, oda bent hideg holt testét találták. Mit szóljon az ember ily jeleneteknél? Legjobb ha félre fordul és sir, és ajka Jézus imájából mondja: „Uram ne vigy minket kísértetbe.“

Dömötör nem sokat írt, s a mit írt sem becsatolta mind közé. Néhány költemény, tárczák, apróbb bírálatok, életrajzok s ismeretterjesztő czikke, melyek a „Vasárnapi Ujság“-ban, „Budapesti Szemlé“-ben, „Korunk“-ban, „Prot. egyházi és iskolai lap“-ban, a „Képes Néplap“-ban s a „Keresztény család“-ban és naptárakban jelentek meg. Neve nagyobb zajt nem csinált. Bizonyos tekintetben rá is el lehet mondani, a mit James Millről, Stuart-Mill apjáról mondták, hogy sokkal inkább hatott beszéde, társalgása, mint írott művei által. De a mit írt, azon műgond és izlés jelentkezett, a legeseke-lyebbtől a legnagyobbig. Költeményeit érzés és hangulat, művészi tiszta forma, világos eszemei tartalom, s bizonyos gyöngéd finomság jellemzik. Ha összegyűjtve meg fognak jelenni, bizonyára tüntetnek fel annyira önálló írói egyéniséget, mint a vele egykoru írói nemzedék bármely tagjái. A magyar nyelv teljesen hatalmában állt, a műítés magas fejlettségű stíljától fogva a népi nyelv eredeti, zamatos, tréfás fordulatáig. Maga is a nép kebeléből származván, szerette az egyszerű, becsületes népet; szeretett közöttük forogni, beszélgetni velök, ismerte észjárásokat, érzéseiket, vágyaikat. Utóbbi időben többször kifejezte, hogy szeretné mint falusi kálvinista pap végezni be életét. A néppel való ezen együtt érzés és annak észjárásába való behelyezkedés iratta vele azon czikkeket, melyek „Falusi János levelei“ czim alatt a Nagy Miklós által szerkesztett „Képes Néplap“-ban jelentek meg, melyekben a napi kérdéseket magyarázta meg a nép egyszerű felfogása szerint, s olyan sikerült eredetiséggel, hogy a leveleket nemcsak azon lap olvasó közönsége élvezte kiváló gyönyörrel, hanem azok egy része átment a nagyobb politikai lapokba is, s általában azok irodalmunknak e nemű

legjobb termékei. Kritikai dolgozatait az olvasottságon és sokoldalú ismereten kívül az itélő tehetség szokatlanul finom subtilitása jellemzi.

De a mi benne főként mindenkit meghódította, az az ember volt. A szív gyöngédességének és jóságának egy rendkívül ritka példánya. Testvéreiért, rokonaiért, hozzá közel állóieit minden megtegett, a mi csak módjában állott. El lehet mondani, hogy sokkal inkább szívén viselte azoknak boldogulását, mint a magáét. Rendkívüli gyöngédéssel tudott ragaszkodni egyes családokhoz, személyekhez, a kiket megszeretett. Barátaiért, ha azok bajban, szomorúságban voltak, egész lelkével kész volt bármilyenüldözatra, szolgálatra; látszott rajta, hogy az neki jól esik, boldogítja. Nagyon sokat szenvedhetett, s azért szerette a szomorú embereket. De ő maga azért az életben, a társaságban nem volt buskomor. Ellenkezőleg; a legszomorubb dolognak is megtalálta humoros, a közönséges bajló életnek vidám, tréfás oldalát. Mondhatni, a társaság volt élet-eleme; ott fénylett, világított lelke egész szeretetreméltó szépségében. Társalgását a nagyobb, mivel körokben eszmébbőség, sokoldalúság, gazdag ismeret és nagy műveltség jellemezték, s olyan szabatos folyékony és mivel nyelv az előadásban, a mely lekött és gyönyörködtetett. Szűkebb baráti körben pedig kedélyének, szívének gazdagságát tárta fel, s az ilyen körok vidámságát olyan magasra tudta fokozni, a mely azok előtt örökre feledhetetlen lesz. Szerette a tréfát, enyelgést, de azokban mindig finom és gyöngéd volt; s mind magán, mind nyilvános érintkezéseiben bizonyos rendkívüli finomsággal ügyelt arra, hogy soha senkit meg ne sértsen; s nem ismertünk embert, a ki ezt az elvet egy keresztül tudta volna vinni minden érintkezésében, mint ő. Inkább eltűrt és elhallgatott sokat, sem hogy a visszatárlással bántson, pedig éles eszével bizonyára hatalmasra tudta volna magát védelmezni. Hivatal-társaival szemben nyájas, gyöngéd, humanus volt; sőt a legnagyobb mértékben humanus minden emberi lény iránt; s ezért, hogy a kikkel tartósabb, közeli érintkezésben élt, mind erősen ragaszkodtak hozzá. A gyermekeket mindig nagyon szerette; barátjuk volt nekik; s azok olykori eltávozását rendszeren megsiratták. Oh nem csak ők, sok, sok szív siratja ezt az ő váratlan, végleges, szivetbúsító eltávozását. Ez volt az egyetlen fájdalom, a mit rokonai, barátai és ismerősei seregének szerzett, de ez nagy és mély.

Élete sok tekintetben példa; halála fájdalom rejtély, szomorú tanulság.

Élete sok tekintetben példa; halála fájdalom rejtély, szomorú tanulság.

Élete sok tekintetben példa; halála fájdalom rejtély, szomorú tanulság.

Dömötör János költeményeiből.

Száll az idő . . .

Száll az idő, — nap jön napra,
Év jön évre szüntelen, —
Derültebbre, borultabbra
Ritkán fordul életem.
Elérem már azt a révet,
Melybe úgy ohajtozom,
Hol magános kis szigetbe
Csonkakat lánczra kötve,
Terhem híven hordozom
S emlékimnek áldozom.

Könnyű lesz már lágy közönyt
Nézzen embert, életet.
Hiú remény te is menj el,
Nékiled is élhetek.
Nincs jóvóm, de nem is várok
Semmi nagyot, semmi fényt,
Kévséll is megelégszem,
Alant kezdem, alant végzem,
Irgyem, ki kenyéket
Nyugton élhet, a szegényt.

Menthetetlen összetörtem
Régi eszményképeim,
Melyek egykor megbüvölten
Csalták, vonták lépteim.
Földön járva, égbe szállva,
Minden ember útja egy:
Minden ponton egy ég főd be,
Minden pályát egy vég köt be;
S állj bár büszkén vagy remegj,
Halál ellen egyre megy.

Dönthetetlen tudományom,
Nem inog, mint Hamleté,
Hogy kövesse, nem kívánom,
A ki el nem érhető.
Oh, mert drága tudomány ez,
Nagy az ára: bármit ér!
Érte mindent eladtam,
Szívemet is megtagadtam,
S félek mégis, mégis él
S ki a sírig elkísér.

Édes anyám, te vagy most is . . .

Édes anyám, te vagy most is
Egyetlen egy menedékem!
Jöjj el hozzám néha-néha
Letörölni verejtékem.

Földön járó emberek közt
Ugy sincs a ki vigasztalna,
S hogy elhagytam, elkerül most
Az élő isten irtalma.

Küzködésben, vergődésben
Telik életem egész hossza,
S árva szívem a békének
Bár egy cseppjét szomjuhozza.

Enyhe szellő rám-rám fuval
Nyitott ablakomban állva,
Tétovázó szemem fürdik
Enyhe, szende holdsugarba.

Fényes csillagseregével
Még az ég is letekint rám,
S elmerengve fejem szédül —
Mint a gyermek rengő hintán . . .

Megnyugodnám, megpihennék
Bár egy hajsziál támasz volna,
Melyre mostan ráborulnék, —
Vagy valaki átkarolna.

Nincsen semmi, nincsen senki,
Nem jut lelkem soh' se' révbe,
Csak vergődök, csak elmerül
Az enyészet tengerébe.

Néro fákljai.

Siemiradski festménye.

Bécs képzőművészeti köreiben az újabb időben alig okozott valami nagyobb feltűnést, mint az ottani művészhatban kiállított nagy kép, mely a fentebbi czimét viseli, s melynek teremtője Siemiradski, ugyanazon nemzet fia, mely a pár év előtt feltűnt Matejkót szülte a művészetnek.

A kép bálulására tolongott a közönség, s a bírálat a legnagyobb elismeréssel áldozott a ritka teremtő erővel fogalmazott s nagy művészi gyakorlottsággal festett kép felől, ugy hogy a többi kiállított képek figyelemben is alig részesültek mellette. S nem csak Bécsben tette ezt a hatást, de már előbb Rómában és Münchenben is, hol az előtt kiállítva volt.

Közönség és bírálat egyaránt elismerte, hogy e művészi alkotás megérdemli a „nagyszerű“ jelzőt, melyet újabban oly olcsón vesztettek érdemtelensékre, s a ki a képről keringő magasztalások által feleslegizott igénytelen lép is eléje, még azt is meglepi és elragadja.

A kép összhátása is rendkívüli, s ha részletekben tekintjük is, azt látjuk, hogy a száznál több alak közül, mely a vásznat elevenné teszi, mindegyik a legnagyobb gondnal van kidolgozva minden részletében. A részletes tanulmányt a festő egy a természet, mint a történelem és régészeti terén elárulja minden vonással.

Az „eleven fákljak“ ama keresztyén vértanúk, kik szurkos vászonba kötözve, magas

NERFÁKLYÁI

ISKI festménye után.

[Faint, illegible text from the reverse side of the page is visible through the paper.]

póznákra erősítve, arra voltak kárhozható, hogy Nero és udvara gyönyörködtetésére felgyújtásának s elevenen eléjének a szarnok imperator aranyos háza előtt. Mely szimbolika jellemzi e képet. A meggyötört kereszténynek még szörnyű kinszenvedéseik között is a diadalmas elemet képezik, míg a császári sópredék elbízott ragyogásában és göggyében is romlásra és kárhozatra van ítélve. Középpont az emelvényen hozzák a szeressen rabszolgák a császár és neje hordozékát, melyet a megszelidített tigrisek aranylánczsal megkötte kísérnek; körülük a lictorok rőzsekötegebe szurt bárdjaikkal, a tógás senatorok és páncélos lovagok, — hátul a lépésen az udvar fényes ragyogó tömege, míg az előtérben fél méztelen baehansnök, rabszolgák, rózsakoszorú öreg kéjenczek szenttelen vagy kíváncsi, itt-ott szánakozó arca látszik.

A kép egyik legnagyobb előnye a színezésben, áll mely minden alakot külön kidomborít. Az egyszínű fametszetet ez elvész, mindazon által ez is elegendő fogalmat nyújt a festményről s igazolja azt a hatást, melyet mindenfelé keltett. Volt róla szó, hogy a magyar képzőművészeti társulat csarnokában is kiállítják e képet Budapesten, — azonban, nem tudjuk, mi okból, — e terv abban maradt.

Nincs benne kétség, hogy ez sem gyűjtött volna kevesebb látogatót a műcsarnokba, mint annak idején Matejko Báthory Istvánja vagy lithvániai szövetsége, s bőven fedezte volna a szállítási és kiállítási költségeket.

Meglehet egyébiránt, hogy e terv még újra felmerül s talán valósul is, — a mi igen óhajtható volna. Addig is azonban közöljük a kép rajzát, mely ha nem ragyog is abban a színpompában, mint az eredeti, a művész czéljának hő tölcse, azért mint fametszetet is egyike a legnagyobb hatású képeknek.

Hatem bey paripája.

Történelmi beszély.

P. Szathmáry Károlytól.

II.

Abdullah és Hatem a sátor főcsarnokába léptek, melynek ponyvát díszesen aranyozott oszlopok tartották; földjét lombos szönyegek borították; köröskörül pedig arannyal kivarrott selyem vánkások képeztek benne kört, — mi nyilván mutató, hogy e helység a főnökök gyülekezetének befogadására szokott használtatni. Középen a sátor két oszlopsora között, állványokon két nagy szurok fákllya égett, melyeknek lángja lobogó fényt vetett a közel lévő tárgyra.

Hogy a bekövetkezett párbeszéd értelmét fölfoghassuk, tudnunk kell, hogy némi arab törzsek között századok óta maig fenn áll az egymás elleni halálos gyűlölség, mint a vérboszu eredménye; annál divatosabb volt ez történetünk korában a VII. században. E vérboszu pedig a keleti népek azon szokásából származik, mely illetlennek tartja, hogy a menyasszony önkényesen menjen vőlegénye karjai közé, hanem még akkor is, midőn a szülők kölesönös megegyezése köti a házasságot, a menyasszony szemérmességétől s a vőlegény vitézségétől azt követeli, hogy ez menyasszonyát legalább is az erőszakos elrablás látszatával szállítsa sátorába. Ily alkalommal, ha a közmegegyezés megvan, szinleges, ha pedig a családok között vetély vagy irigység létezik, komoly összeütközés szokott támadni a két család férfirokonai között, mely utóbbi esetben sokszor többen maradnak halva az összeütközés színhelyén. Történetünk előtt pár századdal hasonló eset történt Abdullah és Hatem törzsei között, s azóta egyik vagy másik törzs, — miután a vérboszu áldozatait fejenként számítják — mindig tartozik egymásnak egy-egy halottal és min-

den alkalmat felhasznál arra, hogy e borzasztó számadást kiegyenlítse vagy fölebb árverelje. Ez fejt meg Abdullah megütközését, Hatem megjelenése fölött.

De a vendégseretet szent törvénye, melyet egy nép sem tart nagyobb tiszteltetben, mint az arab, nem engedi meg még az ellen bántalmazását sem addig, míg az a vendégseretet körén belül létezik, sőt ha sikerül az illetőnek valamely cselekedéssel kieszközölni, hogy gazdájával egy tából egyék: e tény az ellenséges érzelmeknek teljesen utját vágja, s jogot ad neki az eddig ellenséges félnek barátságát, sőt rokoni összeköttetését is keresni.

E két szokás fejt meg azon helyzet rendkívüliségét, mely az agg és fiatal főnök között e véletlen találkozás által kifejtett.

Abdullah méltóságos léptekkel, haladt előre, s a két fákllya-állvány között hirtelen visszafordulva, komor tekintettel fogadta ifju vendégét, ki tiszteletteljes távolságban állott meg előtte.

— A kovári törzs még három fejjel tartozik Abdullah törzsének: hogyan mered elmédet e vakmerőségre vetni? Abdullah vendégseretete legelői határáig megvéd, de azontul Allah legyen neked irgalmas és kegyelmes!

— E vakmerőség azonnal meglesz fejtve előttem hatalmas seyk! — mond az ifju, kezeit mellén keresztbe téve és mélyen meghajolva. — Családom hagyományai előttem is tiszteletben állanak, de vannak érdekek, melyek azok felett elérhetlen magasságban lebegnek, s melyekért minden igazhívó arab köteles nemcsak azokat, sőt életét is minden percében áldozatul hozni. E magas érdekek: szent vallásunk és hazánk érdekei.

Az ősz főnök tiszteletteljes arczán elismultak a redők, karjait keresztbe téve háromszor hajlott meg egymásután, mélyen rezgő hangon morogva:

— Allah nagy és hatalmas Mohamed az ő prófétája!... Beszélj!

— Ismeretes előttem oh nagy sejk, hogy amaz elszakadt hitlenek a siiták a nemzetünket hatalmassá és dicsővé tett Omár Kalifa utódját s a szintoly dicső Ozmánt, kiknek neve áldva legyen örökké, orgyilkos módon kivégezék, s az arab birodalom trónjára a gyáva és erőtlén Alit ültették föl. Ez idő óta nem az arab, hanem a perzsa itt az ur, s a félhitehető, kik ősi szokásainkat megvetik, foglalták el a hatalom polczait, — nekünk nem jutott egyéb, mint a hegyek és a sivatag.

— Fájdalom úgy van, — mond Abdullah, ősz szakállát simogatva.

— Úgy van, de nem jól van úgy, az arab nemzet nem tűr más urat maga felett, s gyalázat, hogy mig fegyvereinknek éle van, mig karjaink és lovaink lábai mozogni tudnak, az uralkodjék felettünk, ki megvédeni sem képes azt, mit őseink vérrel szereztek, ki ősi szokásainkat megvetve csakis a Korán betűire támaszkodik s idegen uralmat helyez a hős és szabad arab nemzet föl.

— Mit akartok? — kérdi Abdullah gyanusan tekintve ellenségére.

— Elkergetni a bitort s az Ommajadok hatalmas, dicső törzsét és az igaz hitet emelni újra vissza régi méltóságára!

— Ali hadereje nagy, ki az, ki föl mer ellene kelni, hol vannak a remélhető győzelem eszközei?

— Kardjaink hegyén és gyors paripáink lábaiban. Mint Syria helytartója, Moadiáh küldötte állok előttem hatalmas seyk, ki már megindította roppant táborát. Paripám lábai már minden törzsfőnök sátorára megállottak, egyik sem mondott közölök „nem“-et, te vagy az utolsó nemes seyk. Az egész arab birodalom egy nagy tábor, ezer meg ezer kivont kard villámlik a nap fényében és Syriától kezdve idáig, mint óriási félhold indultak meg a támadó sereg, hogy egyesüljenek Rakka térein. Paripáink patkói alatt reng a föld, s megindulásuk híre hatalmas nyomorult bitorlót. Övezd fel hát hatalmas kardodat s Abdullah, melynek hegyén a dicső Omár és Otmán alatt annyiszor piroslott a hitlenek vére s annyiszor villant fel az arab nemzet dicsősége. Böles eszed fontoljon meg mindent, erős akaratom határozzon, indulj osztozni a dicsőség és szabadság gyönyöreiben!

— Allah nagy és hatalmas, mond gondolatokba merülve az agg főnök; fiam Ibrahim csak reggelre ér haza, az éj megérleli a tanácsot, a nap első sugára látni fogja a tettet.

Hatem mélyen meghajtá magát és indulni készült.

Abdullah tartózkodva szólt.

— Az éj nem alkalmas az utazásra; a dsinek, e gonosz szellemek kísértenek a sötét éjszaka leple alatt. Sátram téged nem fogadhat be; de reggelig maradhatsz karádom határai között, hol a vendégseretet szent törvénye véd.

— Allah nagy és irgalmas, válaszolt az ifju hős, s megvédi azt, ki szent ügyében jár. Küldetésem nem ismer haladékot. Allah legyen veled.

E szavak után gyors léptekkel hagyta el a sátor, s szinte oly gyorsan veté magát hófehér paripájára, melyet eddig Abdullah szolgálja tartott, s mely üdvözölő nyertéssel fogadta gazdáját.

— Most előre kedves lovam Szellő, kiált paripája nyakát megsimogatva s a felkelő hold fényében oly gyorsasággal tünt el, mintha ottléte csak álom lett volna.

Abdullah kilépett sátra nyilatán.

— Hm! — mormogá — hátha e hovár ifju csak kém? Mindenesetre ellenségem ő, kit üldözni, s ha lehet megejteni kötelességem. Szélím — kiált egy közelálló arabhoz — pattanjatok lovaitokra s élve vagy halva kerítsétek kézre ez ifjut; egy paripa választva ménesemből jutalma annak, ki őt kézre keríti. A vendégjogot ismeritek; karádom határáig bizon van ő, azontul azé, ki megöli vagy elfogja.

A sátor nyilatán át egy szisszenés volt hallható, s a következő pillanatban Szelima lépett ki onnan.

— Ali! — kiált a seyk egy másik arabra — pattanj lovadra és siess a legközelebbi jezid törzshez, hozz hírt: van-e tudomásuk valamely fenyegető harcáról?

Mig Ali távozott, Szelim csapatja már robogva vágatott ki a sátorváros utczájából s rohant az eltávozott Hatem után, ki alig pár percnyi idő-előnyben volt előttük. Fehérlő köcsagát és fényes sisakját hófehér ménét jól ki lehetett venni a kellő hold világánál.

Ezalatt Szelima atyja közelébe ért. — Kedves atyám — mond annak jobbát megragadva — ez ifju oly nemes bizalommal jött sátorunk közelébe; arca igazságot és bizalmat lehelt, szeméből az

őszinte becsületesség fénye ragyog: küld Alit a száguldo Szelim után — ha el nem foghatják, ne öljék meg őt!

A szép leány hangja reszketett a fölindulástól, atyja megdöbbenve tekintett kedvenczére.

— Mi ez leányom? — mond őt keblére vonva. — Honnan e fölindulás? A vendégjog szabályai meg vannak tartva, a karám határáig bizon van ő, — ha azt átlépte a vendégjog nem kötelez. S hogyan történt, hogy egy perc alatt oly mélyen tekintett Szelima ez ifju szívének fenekére?

Szelima szíve hallhatólag dobogott, szemei állandóan az egyre kisebbedő fehér alak s azt mind jobban megközelítő üldöző csapatra voltak szegezve. Meseszerű sebességgel közeledtek ezek a Zab folyam csillámló habjai felé, melynek most Hatem a sikon fekvő partján haladott, hogy lovának kevésbé veszélyes átjárót keressen, talán mitsém sejtve arról, hogy az ősz seyk a vérboszu szabályát még a közbejött esemény után is fenntartja. Most azonban egyszerre észre látszik venni az utána robogó csapatot, s széles kengyelét paripája oldalába vágva, egyenesen a széles folyamnak fordul, következő perczben annak árjába ugratva.

Néhány pillanat alatt üldözői is a parthoz érnek, látni a mint puzdráikból nyilakat aजनanak fel, a sátorig hallik vészjelentő kiáltásuk, s kivehető a mint a nyilazapór a folyó közepén uszó lovak után röpül.

Szelima hangos sikoltással, életjel nélkül fekszik atyja karjai közt, ki gyöngéd szeretettel karolja fel s viszi sátorába.

De az ügyes Hatem hátravetett kerek pajzsa felfogja a reá irányzott nyilakat, s mire üldözői újra aजनának, nemes lova már a tul parton kapaszkodik fel. Itt biztonságban érzi magát gazda és lo egyaránt, a boszus üldözők áthallják a lovak gunyos hahotáját, ki velök szemben fenyegvetve áll meg, mig szemei Abdullah távoli sátorát keresik fel, honnan már másod ízben hallá az életét féltő sikoltást. Lehet hogy csalódik, de úgy tetszik neki, mintha a sátor árnyából fehér kendő intene felé üdvözlést, és most a teljes biztonság érzetében arra gondol, hogy ez üdvözlétet viszonzozza.

Betanított paripája három ízben ágaskodik magasra és ugyanannyiszor érinti első lábával a földet, mig gazdája köszönetet int, s aztán mint villám tűnik el a távolság szürkülő ködében.

(Folyt. köv.)

Adriai képek.

(Folytatás.)

A „la Fiumára“ táján már nem csak éghajlat, hanem társadalom szerint is érezhető dél keleti áramlatok legyintik — néha épen megfújnak — az eszakyugoti civilizáció gyermekét, s ezt ott Fiumében, mint kikötő városban kétszeresen is megérezzük.

Furesa bogpontja a nyelveknek, s így az emberfajtáknak is.

Tasso esengő nyelve az uralkodó; mellette burjánzik a dicszélő tájszólások egész zagyvaléka: szlovén, illyr, horvát, slavón, morlák s ki tudja még hány, hasítja e kikötő levegőjét. A francia és angol, albán, görög, török — ritkán bár, de néha mégis tunisusi és marocói — jelem bepillant a Quarneróba is, s rakja le alapjait annak a csodálatos nyelvnek, a melyet a Középtenger medenczéje szélén a forgalom, a közle-

kedés fejtett ki: a frank nyelvnek, melybe minden kereskedő nép nyelvének valami részlete bejutott.

Ez az észlelésnyelve, mely nem törődik a mondandók formaszépségével, grammatikájával, mert csak azt akarja, hogy bármely nemzet hajósa, kufárja megértse.

Kezdődik az „Ostera“ (kisebb vendéglő) élet, hol a „signor padrone“ egész főző készülete abból áll, hogy egy fazéknyi, tédde tédde oda eszerpályhásckában széntüzet gerjeszt, s minden megrendelt étel azon módon, a vendég szemeláttára, egy lapos lepénysütőn elkészíti. Apróbb vaskanalakban főzi a kávét, s minthogy folyvász szénrel érintkezik, inkább a gyomor kovácsának, mint egyőbnek nevezhetők.

Legérdekesebb a halsütés. E végre egy ritka rostot helyez a kis szénkályha szájára, sorba reárakja a halakat, megszózza, faolajjal keni meg, egy kicsit megforgatja s megvan.

A magyar gyerekek, főleg a „búsulók“, soha sem tudtak e szakácskodás eredményével megbékülni, szidták pedig leginkább az olajat és emlegették azt az arasznyi szélességű-vastagságú szalonnát, a miről ezeknek a boldogtalan „taliánoknak“ fogalmuk sincsen.

Nos még a kenyér! „hiszen — mondják — fehérnek fehér volt, de olyan szijas mint valami bór és elsirta magát a kés, mig ketté vágta azt a cipófélélt.“

De a parton fölhalmozott citrom, narancs, friss füge, friss és aszu szőlő, s szóval a gyümölcs- és a halas-piacz csodálatgai békéltető hatást gyakoroltak a duzzogókra. Engem felvillanyoztak.

Engem az élet érdekelt, társaimat, jámbor falusi fiukat a tárgyak kápráztatták meg.

„De már ki is hitte volna, hogy még ekkora rák is létezzék, mint egy-egy verőmalacz (ez a homár, mely néha 4—5 kilo súlyú példányokban kerül a piacra), hiszen egyetlen egy ollójából annyi hus telik, mint husz-harmincz magyar rákból.“

Az egyik fiu, kinek faluja patak mellett szerénykedik, ki tehát a fontnyi készegét már megbámulta, hitetlenül rázta a fejét a czúpa láttára, melyet ott font számra felmérték a szegényebb sorsú népségnek, s mikor már egy mázsáját kívánták, hát még alig hiányzott a farka! A dohánzyacsok alakú polypokon, melyeknek kisebb példányai mindig kerülgetnek a piacra, sehogy sem tudtak eligazodni „hol van a feje?“ stb. stb.

De ne boosítokozzam én most a halaspiaztüneteibe; jobb lesz ezeket az állatokat a magok elemében felkeresni, már t. i. a mennyire a természetben lehet, s a mennyire az ember gyarló tolla bírja.

Lesz erre alkalom a st. giacomoi sziklapartok és odvak táján; elébb még Fiumében is van dolgunk s végig sétálunk a tenger melléki s beljebb eső volt horvát határörvidéken, no meg azon a területen, a melyen — a népmonda szerint, az ördög összehordozta a világnak minden ártogató, felesleges követ, szikláját.

Mint tollforgató ember, minden rest hadnagynak és tudatlan kapitánynak becses tehervivő eszköze voltam, s ha szerit tehettem, hogy más rovására könnyíthettek rajtam, hát könnyítettek is.

E könnyítésnek reájuk nézve teljesen ingyen módja az volt, hogy türethető elszállásolást juttattak.

Fiumében egy nyugalomba vonult, galambos hajótulajdonoshoz jutottam, s nem kellett sok idő, megértettük egymást, már t. i. az italianissimo az ungharesimimót; szidtuk is egyesült erővel a szidhatót, sőt még ennél többet is.

A jó „padrone“ megcsónakázott, szedezett kagylót, csigát, szivesen látott asztalánál, tudakozódott családi viszonyain után, — szóval az alatt a hat nap alatt, a melyet házánál töltöttem, jó viszonyba kerültünk; tiszteltem, becsültem, s csak egy dolgot nem értettem egészen, s ez a felesége volt.

A signor padrone jócskán benn volt a hatvanasokban, felesége még nem érte el a huszat, s azok közé a szép virágok közé tartozott, a melyek tengerszéli olasz és szláv elemből támadnak, a melyeknek fő ismertető jellege a szemeknek sajtáságos mélabus tekintete. E szemek nem szórják az olasz női szem ismeretes szikázó és perzelő villámit.

De nem a korkülönbségen ütökztem meg — ez itt olyan közönséges, mint akár Gréczban, hol szintén már a rokkant, néha épen egészen lejár generális folyamodik hymenhez; hadnagy korában a cautió miatt nem tehetta, s tehát most, mint generális, hadnagyhoz való feleséget vesz . . .

Ugy a padrone is, ki előbb bekalandozta a tengert, úgy beszélt Jeruzsálemről, Rio-Janeiróról és Singaporéről, mint mi Keeskemétről vagy Debraczenről; szerzett, nyugalomba ment s a házasságot tengerére ereszkedve, az ifju matröz dögára vállalkozott.

Mondom, nem ezen csodálkoztam, hanem a nő helyzetén a házban.

A padrone s én megebédeltünk — az asszony *felszolgált*. Se széke, se terítéke nem volt az asztalnál, s csak a mikor mi már kiszivtuk a csibukot is, akkor terített magának, szolgálta maga magát is.

A padrone nagyot nézett reám, a mikor ezen egy kicsit megütköztem: nem értette, mi lehet ebben rendellenes?

Ez is délkeleti fuvalom volt, az első nyom, mely minél délrebb vidékre jutottam, annál nyilvánosabb, láthatóbb lett.

(Folyt. köv.)

SERVADAC HECTOR

KALANDOS VÁNDORLÁSA A NAPRENDSZEREN ÁT.

VERNE GYULÁTÓL.

ELSŐ RÉSZ. — ELSŐ FEJEZET.

Kieserelők névjegyeiket.

— Nem, kapitány, egyáltalában nem szándékom önnek engedni át a tért.

— Sajnálom, gróf ur; de az ön igényeihez én nem fogom szelni a magaméit.

— Valóban?

— Valóban.

— Meg kell azonban jegyezmem, kapitány, hogy ez idő szerint kétségtelenül enyém az elsőség.

— Csak hogy ily dolgokban, gróf, mit sem tesz az idő, s nem állapít meg elsőbbséget.

— Én pedig fogom önt visszavonulásra kényszeríteni tudni, kapitány.

— Nem hiszem, gróf ur.

— Azt hiszem, egy jó kardvágás —

— Még egy jó pisztolylovás sem —

— Itt névjegyet!

— S itt az enyém.

E szavak után kieserelték névjegyeiket. Egyiken ez volt írva:

Servadac Hector,

kapitány a tábor-karnál,

Mostagenem.

A másikon pedig ez:

Gróf Timacseff Wassill.

A Dobryna-göeletten.

Elválásuk perczében:

— Hol találják önt tanuim? — kérde gróf Timacseff.

— Ma délután két óraker, ha úgy tetszik, a tábori szálláson leszek, válaszolt Servadac Hector.

— Mostagenemben!

— Ott.

Ezt mondva, udvariasan köszöntek egymásnak.

De a mely perczen távozni készültek, Timacseff gróf még egy utolsó megjegyzést tett.

— Azt hiszem, kapitány, illő lesz találkozásunk *valódi* okát titokban tartani.

— Én is azt gondolom, felelt Servadac.

— Név ne legyen említve.

— Semmi esetre.

— Mi legyen hát az ürügy?

— Az ürügy? Valami zenészet vitakozás, például; ha önnek is úgy tetszik, gróf ur.

— Nagyon jó; én Wagner mellett kardoskodtam, — van is eszemben!

— Én pedig Rossini mellett, — hordja el a manó! felelt mosolyogva Servadac kapitány.

Ezzel Timacseff gróf s a tábori tiszt, még egyszer üdvözölve egymást, végkép elváltak.

E kihívási jelenet, épen déltáj, egy kis előfok csúcsa mellett történt az algiri partnak Mostagenem és Jenex közötti részén, körülbelül három kilométernyire a Seliff torkolatától. A kis hegyfok mintegy husz méternyire magaslott ki a tengerből, s a Földközi-tenger kék hullámai szeliden locsolták lábait. December 31-dike volt; a nap, melynek rézsutos sugarai máskor ragyogni szoktak a part sziklafalán, most homályos felhő-kárpit által volt fődve; sőt a tenger színén is sűrű nehéz köd ült. E ködök, melyek, megfoghatatlanul, már két hónap óta folyvást jártak, nem kevésbé nehezítették a két kontinens közötti közlekedést. De mit lehetett tenni ellenük?

Timacseff Vazul gróf, elvála vetélytársától, egy négy evezőjű ladikhoz közeledett, mely a part egy görbületében várt reá! Mihelyt bele ült, a ladikosok azonnal evezni kezdtek, hogy egy kójutásra szánt golettehez siesse-nek, mely néhány kötelvényivel beljebb várt a tengeren.

Servadac kapitány azalatt katonájának intett, a ki valami 20 lépésnyi távolban várt reá, egy felséges arab ló zaboláját tartva, s maga a másikon ülve. A katona szótlánul közeledett a vezetek lóval, s Servadac kapitány gyorsan nyergébe ugorva, Mostagenem felé irányza a gyeplőt, szolgájától követve.

Fél volt egyre, mikor a két lovas átkelt a Seliff folyó rögtönzött hidján, mit az utasok közelebről vertek rajta. S három negyedet ütötte kettőre, mikor lovaik, tajtéktól féhéren bevágtattak a mascalari kapun, a város erődített körfalának öt bejárata egyikén.

Mostagenemnek ez évben mintegy tizenöt-ezer lakosa volt, köztük három ezer francia. Az oráni kerület egyik főhelye volt, s most katonai főhadiszállás egyszersmind. Nevezetes iparos hely, a hol drága szövetek, különösen szőnyegek, bőr-iparcikkék készültek, és pékmesterség nagyban. Nagy kivitele volt Franciaország felé, gabonából, gyümölcsből, pamut- és vászonneműekből is. A hajdani természetes kikötő helyét, melyben a nyugoti és északnyugoti szélben a hajók meg sem maradhattak, most rendes és jól épített kikötő foglalta el, mely nagyon alkalmas volt a kereskedelmi kivitel közvetítésére. E kikötőnek volt köszönhető az is, hogy a *Dobryna* golette itt mert telelni. Már két

hónapja, hogy itt látták lengeni árboacán az orosz zászlót, s mellette a tulajdonosát, M. C. W. T. betükkel.

Servadac kapitány, a mint a városba ért, a matmore-i hadiszállásra sietett. Ott azonnal egy 2-dik vadászszázalóji őrnagyot s a 8-adik tüzérszázad kapitányát kereste föl, barátait, kikre számíthatni vélt.

A két tiszt komolyan hallgatta végig Servadac Hector előadását, ki egy párbajához kérte őket segédül; de nem fojthaták el mosolyukat, mikor barátjuk e párbaj okául egyszerűen egy zenészet vitakozást említett, mely közte s Timacseff gróf közt Wagner és Rossini elsőbbsége fölött támadt.

— Talán ki is lehetne egyenliteni, szolt a 2-dik vadászszázaló parancsnoka.

— Meg sem kell próbálni, veté ellen Servadac.

— Némi szerény engedményt tehetnék, kezdé a 8-dik tüzérszázad kapitánya.

— Wagner és Rossini közt szó sem lehet

A két tiszt komolyan hallgatta végig...

SERVADAC HECTOR VÁNDORLÁSA.

engedményről, válaszolt komolyan Servadac. Tulajdonképen nem is én ügyem. Wagner bolondokat irt Rossiniról; megsértette, s nekem meg kell őt bosszúnom.

— No de, a kardvágás nem is mindig halálos, jegyzé meg a vadász-parancsnok.

— Kivált ha az ember el van határozva, hogy ne is kapja meg, mondá a tábori tiszt.

Erre aztán a két segédnek nem volt mit tennie más, minthogy a tábori szállásra siettek, a hol két óraker a gróf segédeivel kell találkozniok.

Szó sincs róla, hogy a két tisztet barátjuk állítása egyáltalában nem vezette félre a párbaj valódi oka iránt. Talán gyanították is, mi lehet az; de alig tehettek más, mint ok helyett elfogadni a felhozott ürügyet.

Két órával később visszatértek, miután a gróf segédeivel mindent rendbehozottak. Timacseff gróf — ki mint számos, a külföldön utazó előkelő orosz, „a czár hadsegéde” volt — elfogadta a kardot, e katona-fegyvert; a találkozásra a másnapot, január 1-ét, reggeli 9 órá,

tűzték ki, a part egy meredek pontján, három kilométernyire a Seliff torkolatától.

Mikor ezt barátjoknak elmondták, s az mindennel a legtökéletesebben meg volt elégedve, katonáson kezét szoritottak vele, s a Zulm-kávéházba mentek egy játszma pikétre.

Servadac kapitány pedig az alatt kipihent, lovára újra felült, s az uton, melyen jött, távozott a városból. Két hét óta ugyanis nem lakott a városbeli szállásán. Egy topografiai fölvétel levén rábizva, egy kunyhóban szállásolt a mostagenemi part hosszában, 8 kilométernyire a Seliff-től, egyedül katona szolgájával. Ez épen nem volt valami mulatságos dolog, s bárki más valódi száműzésnek tekintette volna ezt a kitüntetést. Ő azonban bele találta magát helyzetébe.

Gyorsan ügetett a part felé, néhány rimet dudolgatva magában, melyeket egy dallá igyekezett összekötni és pedig divatból meglehetősen kiment rondeau-alakban. E rondeau egy fiatal özvegyhez lett volna intézve, a ki nőül vehetni remélt, s azt akarta kifejezni benne, hogy ha az ember komolyan és tisztességes szándékkal szeret, egyszerűen és minden figura nélkül kell szeretnie.

— Ugy van, — mormogá magában, sehogys tudva kisütni egy keresett rimet — egy sikerült rondeau mindig megteszi a maga hatását. Ritkán sikerül ugyan, kivált az algiri partokon, de végre is sikerülnie kell. — Hé, Ben-Zouff! fordult egyszerre szolgájához.

— Kapitány uram?

— Csináltál-e verset valaha?

— Nem én uram, de láttam olyat a ki csinált.

— Az nem segít rajtam.

S tovább dudorászta magában rimet.

Mire a tengerparti kunyhóhoz ért, akkorra talán ki is süttöte...

(Folyt. követh.)

Egyveleg.

— **A bogarak kereskedelmi értéke.** A bogarak az év minden szakában fontos szerepet játszanak a természet-háztartásában, de még bámulatosabb az a roppant pénzérték, melyet a kereskedelemben forgatnak, illetőleg képviselnek. Nagy-Britannia évenként egy millió tallért fizet ama piczi bogarakért, melyek cochenille név alatt ismeretesek, míg a gummibólhából készített gummifény-mázért (lack) Kelet-India szintén akkora összeget vesz be. Több mint egy millió ötszáz ezer ember tartja fenn magát és családját selyembogár-tenyésztésből s a selyembogarak gubóiból készült selyemfonal készítéséből és eladásából; az évenként termelt és készített selyem körülbelül 200 millió tallért képvisel. A mi a méheket és mézet illeti, egyedül Angolország, nem is számítva ide a többi európai államokat, 500,000 tallér értékű mézet vásárol évenként, míg az Angliában magában termelt méz értéke is jelentékenynek mondható; azonkívül évenként 10,000 font idegen vlaszt visznek be Angolországba — s mindez a picziny szorgalmas méhek munkája. Fontos kereskedelmi cikket képez a szintén bogarak által készített gubics is, melyet bőr- és tinta készítésnél használnak, továbbá a sok-féleképen használt kőrishogár.

— **Nagyszerű hal-lakomát** rendezett nemrég Philadelphian az amerikai haltenyésztő társulat, 58 különböző halfajból készült étellel. A legnagyobb ritkaságok közé tartoztak a száritott hydra- (oktopus) tojások Khinából, kardhalak Portugálból, ulachank Alaskából, kau-ten pudding Japánból, végre brit félszeguszók, melyeket tisztán e czéla vitettek Angolországból.

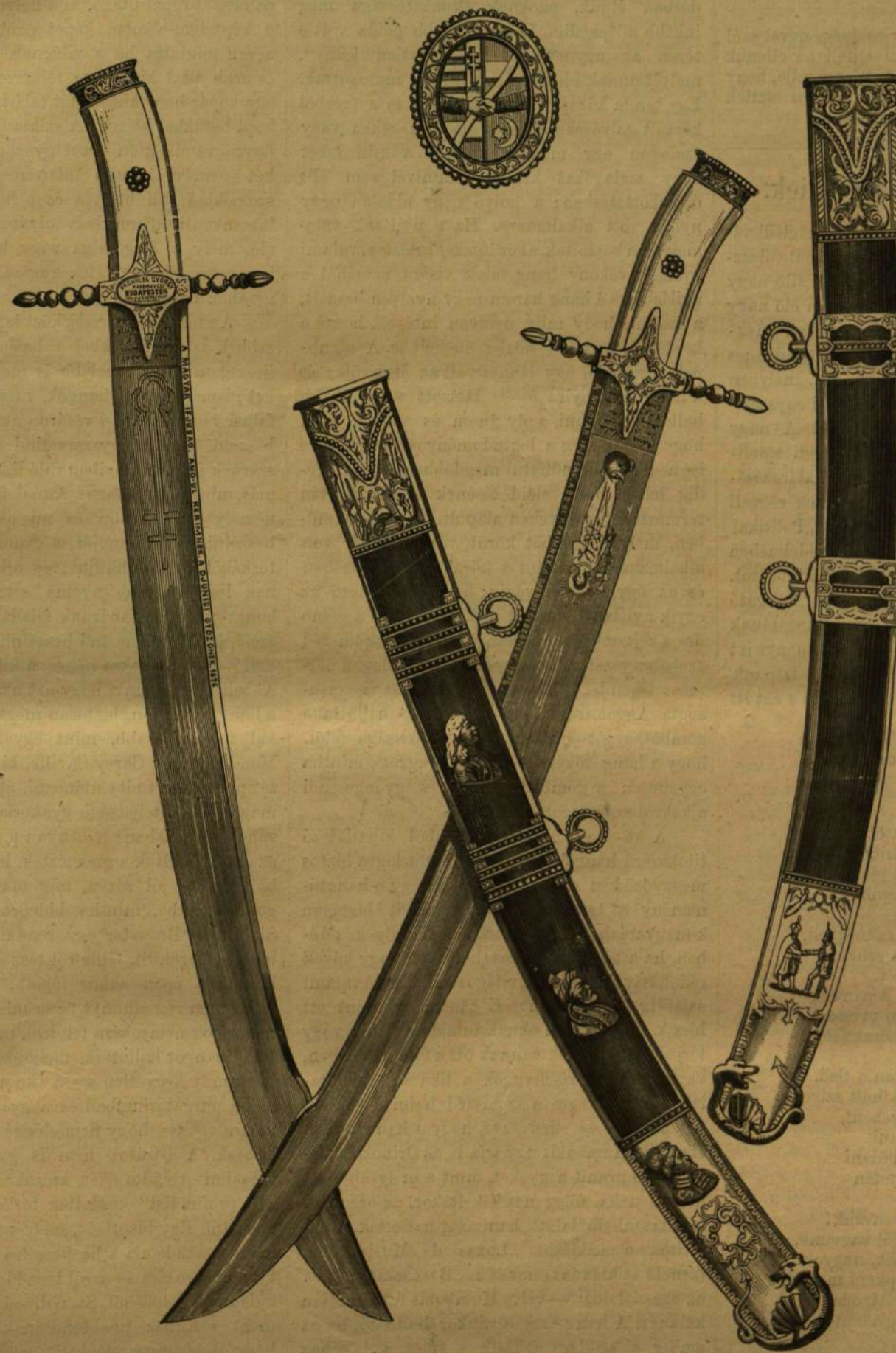
Abdul-Kerim diszkardja.

A magyar ifjuság küldöttsége, mely a rokonszeny meleg érzésével kelt utra, hogy azt tolmácsolja a szultánok városában, már azóta megérkezett Konstantinápolyba, s átadta a kardot a djunisi győztesnek, Abdul-Kerim fővezérnek, ki a panszlávizmusnak Szerbiába csempészett fegyverén ütött csorbát. A küldöttség csak az ifjuság nevében ment, de szives üdvözléssel kísérte útjára az egész ország közérzete,

kettős kereszt, mint az ország czimerében látható. Ez alatt a következő felirat: „*Deus, exercituum Pellator fortissime, esto mecum.*” Másik lapján Magyarország védasszonya áll, alatta e felirattal: „*Maria, mater Dei, Patrona Hungariae, sub tuum Praesidium confugio.*” A penge hátulsó lapján aranyzott betűkkel e szavak olvashatók: „*A magyar ifjuság, Abdul-Kerimnek, a djunisi győztesnek, 1876.*” A kard markolata elefántesont; vége aranyba foglalva, s a felső aranyvésetben látható a magyar és török czimer, melyeket a Duna választ szét, és egy ma-

és kék diszítéssel. Ezt Izsó Miklós özvegye készítette.

Az ifjuság küldöttsége janár 4-én indult el a török fővárosba, hol előre nagy készülétek történtek ünnepélyes fogadtatásokra. Triesztbe e hó 6-án értek, s délután 2 óraker szálltak a „Ceres” gőzösré. Mielőtt a kikötőből elindulhattak volna, Trieszt szláv lakosai még jelentékenyebb tették utjokat a gunyos demonstrációval, melyet az elutazók ellen intéztek. A monarchia területén, a monarchia lobogóját viselő hajónál megtörténhetett, hogy a monarchia

ABDUL-KERIM DISZKARDJA.

s kifejezést is nyert ez többször és határozottan, az ut egyes állomásain, egész a magyar határig.

A kardot gyűjtés után készítették. Az a kard, melyet b. Baldácsi bocsátott az ifjuság rendelkezésére, nem látszott alkalmasnak e czélra. Sem régi, sem értékes nem volt, legkevésbé pedig az utolsó budai paszé. Egy Mária-Terézia idejéből való damasz kardpengét választottak, melyet Paholek György fővárosi kardműves csinosan és izléssel tett alkalmassá megtisztelő ajándéknak. A penge körülbelül két ujjnyi széles. Egyik lapján, a markolat alatt, dombon a

gyar és török kéz átkulcsolva. A kard hüvelyé vörös bársony, ezüst foglalattal futja végig két oldalán, mely alól öt ujjnyi magasságu foglalatlan végződik. Három helyütt három, arannyal bevont csik futja keresztben át a hüvelyt, összekapcsolván a két oldal-foglalatot. A hüvely külső oldalán a magyar szabadságharc hősei közül: I. és II. Rákóczy és Bethlen aranyból készült képei láthatók. Az alsó ezüst foglalaton egy török és magyar fog egymással kezét. A foglalattal alsó végét 24 aranyból készült sárkány futja be. A kardhoz tartozik még a csinos vánkös, fehér

altatvalói aljas megtámadásokat szenvedhettek, a nélkül, hogy a rendőrség közbelépett volna. Egy nemzetközi, szabad kikötő városban az utasok nem folytathatták nyugodtan utjokat.

Az elindulás előtt több száza menő tömeg gyült össze a kikötőnél, mely a küldöttség megérkeztekor rikoltozott, gunyszavakat hallatott, s rothadt narancsokkal és citromokkal dobált. Triesztben tehát az a fogalom a véleményszabadságról, hogy a szláv rokonszenynek szabad kifejezést adni utcazi tüntetés alakjában is, de török rokonszenyvel ott még keresztül utazni

sem lehet. Nálunk Budapesten a legkisebb bántódás nélkül jöhettek-mehettek a fegyveres orosz önkényesek.

Minden hír, mely a triestzi demonstrációról szól, megerősíti, hogy tüntetésre a magyar ifjak legkisebb okot sem adtak. Mivelt emberekhez méltón és nyugodtan viselték magukat.

Mikor báró Bruck látta, hogy a láma és szifkozódás nem akar véget érni, (persze rendőrnem volt), az elindulás előtt felszédte a „Ceres“ horgonyát, mely a tengerre ment ki, s a főbbi utasokat és podgyászokat csónakon szállították odáig.

A „Triester Ztg.“ nagy rokonszenvvel szól a magyar ifjakról, s élesen elítéli az ellenük intézett ocsmány támadást. Azt is mondja, hogy a kik részt vettek a tüntetésben, nem triestiek voltak, hanem a vidékről jött szlávok.

Kossuth és a czeplédek.

Tudva van, hogy Kossuthot a czeplédi választókerület országgyűlési képviselőjeül választotta s a megbízó levelet száz tagból álló nagy küldöttséggel szándékozik a külföldön élő nagy hazafinak átnyújtani. Kossuth azonban megelőzte a küldöttség hozzájutását s terjedelmes levelet intézett czeplédi választóihoz, melyben megköszöni bizalmukat, de kijelenti egyszerűsége miatt, hogy azt nem fogadhatja el. A nagy érdekű levelet, mely tüzetesen fejtegeti a politikai helyzetet és Kossuth tagadó elhatározásának indokait, az „Egyetértés“ péntek reggeli száma közölte. Társalponkban, a „Politikai Ujdonságok“-ban, mi is egész terjedelmében fogjuk közölni a nagyfontosságú nyilatkozatot. — Ez alkalomból Szabados János, rég hallgató jeles költőnk, még Kossuth nyilatkozatának köztudomásra jutása előtt, egy költeményt írt s azt a nagy hazafinak is megküldött. Lépünk zártakor vesszük mi is a költeményt s azt itt közöljük.

Kossuth Lajoshoz.

Halld, a haza ismét hozzád kiált,
Követeli téled díeső fiát,
Oh add magadban vissza őt nekünk!
Vihar forrong az idő méhében,
Távol ködébe néz, rajtad pihen
Vezér után tekintgető szemünk.

Elég volt egy hosszu századnegyed,
Viseléd a gyógyíthatlan sebet:
A hontalanság égető sebet.
Elég volt már nekünk is a panasz,
Ha vérrozsákat hajt az új tavasz,
Forró vágyban ne sóhajtsunk feléd.

E nép, mely még osztatlan a tied,
Nemesak tested porát s kihűlt szíved
Akarja birni szent ereklyeként,
A szív verését és a hajdani
Sírfelnyitót szót vágyik hallani
S merengeni a sas tekintetén

Oh jöjj haza elbujdosott sasunk!
Borus az ég s vezér nélkül vagyunk,
Elhaltak ők mind a diésők, nagyok!
Te állsz csupán tízszlopoként magad,
Jöjj, ontsd esánek egész világotat,
Mely most csak a tél napjaitak ragyog.

Ne hidd, ne hidd, hogy bús romok felett
Kell új hazát s népet teremtened,
Áll még az szikla-rendületlenül,
Jöjj, építsük a béke templomát,
S majd, hogy ha kell... megrázó harsonád
Szaván a nép ismét föllekesül.

Ha eskü köt: kezülni a hazát,
Oh törd meg azt! Az isten megbocsát
Annak, ki a honért így áldozik.
S ha a vesztett esata fájdalom bánt,
Emeljen fel vigasztaló gyantát
Az eszme, mely győzött s uralkodik!

Szabados János.

Titokszerű hangok.

(Vége.)

A titokszerűség bizonyos színezetével ruházza fel a hangokat olykor-olykor ama körülmény is, hogy nem vagunk tisztában teljesen amaz irányval, melyből a hangok felénk jönnek, néha még akkor sem, ha e hangok a legismertesebbek is előtűnnek; ha pedig a hangoknak mind irányára, mind távolságára nézve családában élünk, azoknak titokzatossága még inkább növekedik. Legérdekesebb példa volt e téren az ugynevezett „Láthatatlan leány“, melyet annak idejében sok helyen mutogattak. Egy terem közepén kis réz- vagy más érczből készült golyócska függött alá zsinageken vagy szalagokon kivéve semmivel sem állt összeköttetésben; a golyó négy oldalán négy nyílás volt alkalmazva. Ha e nyílások valamelyikén beszóltak, skérdéseket intéztek, valami gyöngye, vékony hang felelt vissza magából a nyílásból, s e hang három-négy nyelven beszélt, a szerint, hogy mely nyelven intézték hozzá a kérdéseket, s közbe-közbe énekelt is. A gömbnek körülbelül egy lábnyit volt az átmérője; és a hang olyannyira belőle látszott vagy inkább hallatszott jönni, s oly finom és süttögő vala, hogy hatása még a legtudományosabb emberre is meglepő, mondhatni megdöbbentő volt. Pedig hát e hang előidézésének módja tisztán természeti törvényeken alapult. Ama keretműben, mely a gömböt körül vette, légeső volt alkalmazva a vízszintes körabroncs hosszában és az egyik lábán végig; ha tehát a néző az egyik nyílásnál valamit szólt, a hangot a gömb üre a rejtett esőbe vízhangozta, s ez a szomszéd szobába vezetted, hol egy nő, ki a dologba természetesen be volt avatva, a feleletet visszacsugotta. Angol írónk maga is látta és hallotta e gömböt, s jót áll ama tény valódisága felől, hogy a hang tökéletesen ugy hangzott, mintha egyenesen a gömbből finom és gyöngye nő ajkáról származott volna.

A kő- vagy sziklatömegékből kihallatszó titokszerű hangokat illetőleg régtől fogva biztos meggyőződést szereztek a felől, hogy e hangtünemény a természeti törvényekből biztosan kimagyarázható. Solfataránál, Nipoly közelében, ha a talajt bizonyos helyeken nagy kövek rádobásával megütjük, világosan hallható valami sajátságos mély hang. E tünemény, mint ott hiszik, főleg három oknak tulajdonítható; vagy terjedelmes üregek vannak ott a föld kebelében, vagy részleges vízhangok a likacsos sziklatalajban, vagy végre a szomszéd halmok vannak ugy alkotva és elhelyezve, hogy a hangot viszszaverik. Humboldt ugy írja le az Orinoko vidékén lévő granit-hegyeket, mint a melyekből az utazók néha, főleg napfelkeltekor, az orgonáéhoz hasonló földalatti hangokat hallottak. A hit-téritők e sziklákat „Loxas de Musica“-nak (zenelő szikláknak) nevezik. „Boszorkányság ez az egész dolog“ — vélté Humboldt fiatal inlián kalauza. A hang csak olyankor hallható, ha az ember a sziklára fekszik s fülét e talajhoz tapasztja. Humboldt azt hiszi, hogy a sziklában sok mély és keskeny hasadék van; hogy a hasadékokban lévő lég hómérséke különbözik a külső levegőtől; hogy nap felköltekor hangzatos légáramlat tör elő a repedésekből, s az ember a sziklára fekszik s fülét e talajhoz tapasztja. Humboldt azt hiszi, hogy a sziklában sok mély és keskeny hasadék van; hogy a hasadékokban lévő lég hómérséke különbözik a külső levegőtől; hogy nap felköltekor hangzatos légáramlat tör elő a repedésekből, s az ember a sziklára fekszik s fülét e talajhoz tapasztja. Humboldt azt hiszi, hogy a sziklában sok mély és keskeny hasadék van; hogy a hasadékokban lévő lég hómérséke különbözik a külső levegőtől; hogy nap felköltekor hangzatos légáramlat tör elő a repedésekből, s az ember a sziklára fekszik s fülét e talajhoz tapasztja.

Tor mellett, sziklás Arabiában, van egy hely, mely sajátságos hangot bocsát magából. Az ottani benszülöttek ajkán az a monda él, hogy azon a tájon a föld alatt egy barát-klastrom

van elrejtve tökéletes ép állapotban, és hogy a hangot egy vízszintes fölfüggesztett hosszu érczrud, a nakus idezi elő, melyet az egyik pap érczkalapáccsal ver, mikor a zárda népségét imára hívja össze. Mondják, hogy egy görög látta fölnyilva e titokszerű hegyet és le is ment a földalatti zárdába, hol szép kerteket és pompás ivó vizet talált; hogy bebizonyítsa, miszerint csakugyan lennjárt a zárdában, pár darab szentelt kenyeret mutogatott, melyről azt állította, hogy a földalatti zárdából hozta! Seetzen, az első európai utazó, ki e helyet meglátogatta, e képzelem-alkotta képet a rideg valóság mezében mutatta be a világnak. Nehány görög és arab által kísértetve fölkereste a helyet, hol egy kopár homokközsíklát talált, görög, arab és kopt betűkkel beírva. A szikla közelebbi szemügyre vétele után arról győződött meg, hogy két egymásfelé hajló kőlap meglazult homokszemekkel van borítva és e homokszemeknek lassankénti alágurulása olyszerű hangot idéz elő, mely a forgóesiga vagy bugattyu néven ismeretes gyermekjáték zugásához és mormogásához hasonlít.

A titokszerű hangok közt talán legismertesebbek azok, melyekkel a hasbeszélők szoktak ijeszgetni vagy legalább is meglepni bennünket; ismeretesek e hangok, mert majd minden falusi vagy kisvárosi vásáron akad egy-két hasbeszélő, hanem egyszerűsége miatt titokszerűek is, a mennyiben valódi forrásuk egészen más, mint a látszólagos. Annak fejtegetése, hogy némely ember hogy és mi okból képes ugy beszélni, hogy hangját a gyomrából s nem a torkából jövőnek halljuk, és ajkain a mozgásnak legesekélyebb nyoma sem észlelhető, a boncz-vagy élettannak feladata; de a hasbeszélő, ki ily módon tud beszélni, a legújabb tudományok szerint lehet azokra nézve, a kik őt hallgatják. Abbeli tehetségünk, hogy azt az irányt, melyből a hang felénk jön, biztosan meghatározzuk, sokkal fogyatékosabb, mint egyelőre képzelünk. Mondják, hogy Carey Saville, ki a szél süvöltését pompásan tudta utánozni, gyakran mulatta magát ebbeli tehetsége gyakorlásával egy nyilvános kávéházban; néhányan a vendégek közül azonnal fölálltak s megnézték, hogy az ablakok be vannak-e jól zárva, míg mások kabátjaikat gombolták be, mintha hideget éreznének volna. Sir David Brewster egy rendkívüli ügyességű hasbeszélőről, St. Gille-ről tesz említést, ki egy imaházba épen akkor lépett, mikor néhány barát nem rég elhunyt társa miatt siránkozott. A barátok nemsokára felülről, mintegy a fejük felől, hangot hallottak, mely azon jayveszékelt, hogy mily kegyetlen sorsa van a megboldogultnak a purgatoriumban és a gyászolóknak szemökre vetted, hogy nem eléggé buzgó és valóságosak. A barátok nem is gyanitván, hogy valaki megréflalta őket, arcukra borultak és a „De profundis“ kezdették torkuk szakadtából énekelni. Egy bizottság, melyet a francia tudományos akadémia a hasbeszélés tüneményének tanulmányozására és arról teendő jelentést végett küldött ki kebeléből, St. Gille-el egy nő házába ment s a ház tulajdonosának tudtul adták, hogy ők bizonyos „légbeli szellemek“-ről szóló mende-monda mibenléte iránt akarnak nyomozásokat tenni, mely gonosz szellemek állítólag ezen a tájékon barangolnak. Beszélgetésközben a nő csakugyan olyan forma hangot hallott majd a feje fölött, majd a padozat alól, majd meg a szoba más részéből, melyet a spirítisták „szellem-hangnak“ szoktak nevezni, ugy hogy a jámbor asszonyt alig tudták meggyőzni a felől, hogy a titokszerű szellemhang az ott jelenlévő St. Gille hasbeszélőtől származik.

Brewster még egy másik hasbeszélő má-

vész is említi, Brabant Lajost, I. Ferenc király komornyikját, ki egy fiatal, szép és vagyonos leányt kért meg nőül, kibe halálisan szerelmes volt, de kit nagyrallató szülői megtagadtak tőle. A leány apjának elhunytá után Brabant Lajos megújította kérését az anyánál, s miáltal vele beszélgetett, a nő egyszerre csak néhai férje jól ismert hangját kezdte hallani, ki nagy lelkiismeretfurdalásokról panaszkodik a miatt, hogy leánya kezét Brabant Lajostól megtagadta, s kéri őt (az asszonyt) mennyire-földre, hogy rögtön egyezzzék bele az összekelésbe. A nő, csaknem halálra ijedve, azonnal oda igért leányát. Brabant kíváncsi volt, hogy nászajándék tekintetében minél bőkezűbbnek mutassa magát, de nagyon csekély összeg állván rendelkezésére, elhatározta megpróbálni, hogy vajon hasbeszélő tehetségeoly hatásosnak mutatkozik-e egy fősvény bankárnál is, mint a milyenek az övegynél bebizonyult. Fölkeresvén tehát egy lyoni uszorást, a társalgást csakaham holmi gonosz szellemekre, ördögökre, kísértetekre és a purgatoriumra terelte. Egyszerre csak fölhangzik az uszorás elhalt atyjának beszéde, ki borzasztó kínokról panaszkodik, melyeket a tisztító-tűzben kénytelen kiállni s egyszermind határozottan kijelenti, hogy csak ugy remélhet könnyebbülést s talán szabadulást is, ha fia pénzt felújí az annak, ki épen most nála van, hogy az keresztényen foglyokat válthasson ki a törökök kezei közül. Az uszorás szörnyen megijedt, azonban még mindig jobban szerette aranyait, mely sem oly könnyű szerezni talán adjon azokon. Brabant másnap is meglátogatta őt s beszélgetni kezdett vele; már akkor az uszorásnak összes elhunyt atyafisága kezdett jayveszékélni, valamennyien elegetvén s remélhető megszabadulásukra ugyanazon eszközt jelölve ki. Az uszorás nem tudott még tovább is ellenállni; 10,000 darab csengő-bongó aranyat számlált le hasbeszélőnk kezei közé, kinek természetesen eszeágában sem volt rabszolgákat kiváltogatni, sem Törökországban, sem másutt. Mikor később az uszorás megtudta, hogy mily ügyesen rászédtek, bosszúságában rögtön meghalt.

Az ugynevezhető titokszerű hangok valamennyi előidézői között legkülönösebb dr. Tyndallnak érzékeny vagyis hangzó lángra. A tudós tanár egy egészen sajátos gázneemből s egészen sajátos szerkezetű gyújtó segélyével majdnem két láb magas, keskeny, és a különböző hangok irányában oly szerföltött érzékeny világos lángnyelvet képes létre hozni, hogy e láng énekel vagy jobban mondva zeng s fölszál és lehanyatlak ahoz képest, a mint előtte valamit énekelnek vagy mondanak, s minden magánhangzóval szemben az érzékenységnak más meg más fokozatát tünteti elő. Tyndall e valóban meglepő tüneményről felolvasást tartott s abból veszük át a következő érdekes adatokat: „A leggyöngébb koppantás valamely távoli ülőre a láng magasságát hét hüvelykre szállítja le. Ha egy köteg kulesot ráznak meg, a láng heves izgatottságra jut s hangos zugást bocsát ki magából. Ha egy hat penny s pénzdarabot a lángtól 20 ölnyi távolságban oly kézbe ejtenek, a melyben már érczpenz van, a láng rögtön lelohad. Lehetetlen a szobán végig menni a nélkül, hogy a láng mozgásba ne jöjjön; a eszímák szokásos recsegése vagy nyikorgása heves izgatottságot idéz elő nála. A papír széttépésének vagy összeagyürésének, továbbá a selyemruha suhogásának hangja ugyanily tüneményt idéz elő a lángnál. Ez esőcseppek egyhangu kopogása szintén fölriasztja nyugalmából e különös lángot. Ha egy órárt tartok közel a lánghoz, senki sem hallja ketyegését, de a ketyegés hatása rögtön meglát-szik a lángon; minden hangra fölszál, vagy

lelohad. Az óra felhuzása szintén háborgást idéz elő. A távol csiripelő veréb hangja meghal-lik a lángban s ugyanez történik a tücsök dalával is. Harmincz ölnyiről hallatszó tücsökhang már fölemelkedésre és lelohadásra kényszeríti az.“

Arra nézve, hogy a láng a költészet iránt sem érzéketlen, a tudós fölolvastó ezeket mondá: „A láng a hangok közül ki tudja választani azokat, melyek rá hatást gyakorolnak; némelyeket a leggyöngébb mozdulattal üdvözöl, másokra meg észrevehetőbb izgatottsággal felel; némelyeket iránt határtalan engedelmességet tanusít, más hangokkal szemben pedig a lehető legközönyösebben viseli magát.“

A meddig bármely szokatlan hang oka ismeretlen a nem tudományosan képzett halló előtt, ez nagyon természetesen mindig hajlandó leend azt a hangot titokszereinek tartani; de a titokzatosság színezete azonnal elenyésszik, ha egyszer az illető meggyőződött a felől, hogy a világon mindenféle hang teljesen változhatatlan természeti törvényeknek és elveknek tulajdonítandó.

Sámi Lajos.

A minek hossza-vége nincs.

Karcolat.

Európa sorsa hasonlít most egy függő ingához, mely már nem is napok, nem is órák, hanem percek szerint teszi meg lejtéseit a béke és háboru között. Eddig a mai táviratok a tegnapiakat czáfolták s a holnapiak a maiakat. Ma már ugy áll a dolog, hogy minden távirat sürgöny a tulajdon hátán hozza a maga czáfolatát. Az egyik sorban ezt olvassuk: „A hangulat újra békés“, — a másikban: „Felette harezias a hangulat“. Ujra másnap ezt olvassuk: „Van remény a békés megoldásra“, s mellette mindjárt az: „A háboru bizonyos.“ — Aztán megint ez jön: „A háboru veszélye, ugy lát-szik, el van odává“, s nyomban rá: „Minden valószínűség oda mutat, hogy már csak napok választanak el az első ágyú eldörrenésétől.“

Most már tessék kímélni ebből. A konferencia teljes véleményzabadságot enged a helyzet megítélésében, s mindenki ahhoz csatlakozhatik a magáéval, a melyet jobban szeret.

A magas diplomaták, a kik európai tanácskozásra gyűltek össze Sztambulban, magok se tudják, hol áll a fejek. Háromszor hirdettek már olyan ülést, mely az utolsó lesz, s melynek a javaslatait ha a porta nem fogadja el, — ott hagyják a faképnél. A porta nem fogadta el, s a magas uraságok még is csak ott vannak, a hol hetek előtt.

A hány ülés volt, mindegyiken lejjebb licitáltak. Eleinte igen magas hangon kezdték. Ugy voltak vele, mint az egyszeri vadász a Bach-időben, a ki puskára akart engedélyt s ágyura kért. Ugyis leszál-lítja a német a petitumot, gondolta magában.

No most már eljutottak egész a szimpla piztolyig. Eleinte nagyon keveselték azokat a reformokat, melyeket Andrassy ajánlott, s melyet akkor a török is elfogadott, többet akartak kinyerni, s ma már azt kérdik a portától: „Mit is mondot kend az iméut?“ — De most már a török nem igen emlékszik arra, s mikor emlékeztetik rá, azt mondja: „Hja barátim, az egészen más volt! Akkor még nem adtam az egész birodalmamnak alkotmányt. Ez nagyobb reform, mint a melyet ti követeltetek, s tisztelt barátom az ellenség (a muszkát érti) aligha ad ilyet valaha a maga népeinek.“

Persze nehéz erre felelni valami — méltóságosan. Európa meghatalmazottjairól, a kik most a világ sorsát tartják a kezökben, nehéz fölteni, hogy szegényszemre megritárljanak, azért tovább foly a kardesortetés és fenyegetés.

A porta megszánja a szegények vergődését s a legutóbbi sürgönyök hire szerint azt mondja, hogy „jól van, elfogadom hát az Andrassy által fogalmazott pontokat, de csak annyiban“, a mennyiben nem ütözknek a kihirdetett alkotmányba, melynek

minden hitele elveszne, ha mindjárt megszegüem, mikor még életbe sem lépett.“

Pénteken megint volt egy határozó és döntő ülés, melyben azt határozták, hogy jövő hétfőn lesz a legeslegutolsó, visszavonhatatlan végső ülés, mely ha eredményre nem vezet, haza jönnek a nagyhatalmak meghatalmazottjai s a konferenciát — folytatni fogják a nagyhatalmak nagy követői.

Es ez így fog tartani, mig egyszer csak közezők nem csap a — bomba, punkumtot tevén a sok kiterjesztett okiratra s jelentvén, hogy most már ezentul 6 konferenciáziák.

Janius Brutus.

Irodalom és művészet.

„Vezérkönyv az alkotmánytan oktatásában“ elemi-, felsőbb nép- és polgári iskolai tanítók, nemkülönb tanítóképzései tanárok és növendékek használatára írta Mayer Miksa, a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban fogalmazó. A népoktatási tantárgyak egyik legfontosabbikának tanmódját és tananyagát ismertető munka, melyre még folyvást szükség van, hogy így együtt találja a tanár és a tanító, mikor magyarázatainak módszerét és tárgyát megállapítja. Mayer Miksa könyve, meglátszik rajta, gondos tanulmány alapján készült, de egyes részeiben tudakosabb, mint szükség. Ily rövidebb kézi könyveknél nincs szükség annyi mindenféle idézetre és polemikára; többet érnek a rövid és szabatos magyarázatok, a mellékfogalmak áradó felvilágosításainál az idézett tekintélyek névsoránál. Egyébként a könyv, mely elméleti és gyakorlati részből áll, így is bátran ajánlható az illető iskolai körök figyelmébe. Budapesten Zilahy Sámuelnél jelent meg s ára 1 frt 20 kr.

— Poe Edgárnak a sötét Zillemű, de lángelmű amerikai írónak, a „Holló“ költőjének egyik szellemes elbeszélése: „Utazás a holdba“, Pfal Hans esodálatos kalandja, mely ha jól emlékszőnk évek előtt valamelyik napi lap tárczájában megjelent volt, most Hans Ferenczöl fordítva Tettyé és társa kiadásában igen csinos kiállítással önállóan is megjelent. A művecske, melynek Verne hasonló című munkájával semmi köze, érdekes olvasmány. Ara 50 kr.

— A „Budapesti Szemle“ f. é. január-februári füzeté a következő kiitnő tartalommal jelent meg: „A nemes érzék az emberiség történetében.“ Kautz Gyulától. „Magyar műveltség-történelmi tanulmányok.“ Ipolyi Arnoldtól. „Bosnyákország.“ Szathmáry Györgytől. „Irodalmi tanulmányok. Shakespearé. Gróf Seessen Antaltól. „Nehány hét Ceylon szigetén.“ Xántus Jánostól. „Romhányi“ harmadik éneke Gyulai Páltól. „A Tristan-monda Németországban.“ Heinrich Gusztávtól. Végül az „Értesítő“ több könyvismertetést és bírálatot tartalmaz. A „Bp. Szemle“ egyes kötetének ára 2 frt, félvli előfizetési ára 6 frt.

— A „Magyar könyvszemle“, a nemzeti muzeum könyvtára folyóiratának nov.-decemberi füzetében Emich Gusztáv ismerteti a mult évben Budapesten tartott műipari történelmi kiállításon bemutatott és nyomtatott könyveket, s Fraknoi Vilmos Pázmány Péter két munkájának eddig ismeretlen első kiadásait. Van még több apró közleménye is. E vállalat előfizetési ára egész évre 2 frt 40 kr.

— „Az építési ipar“ című heti szaklap első száma megjelent Ney Béla szerkesztésében csinos kiállításon, több szakcikkkel, köztük a ferencvárosi új templom leírásával és terrajz mellékletével, s egy jeles mivű díszes szalonsztal rajzával. Az apróbb közlemények főként a fővárosra vonatkoznak. E lap előfizetési ára 8 frt, a márnok és építészeti egyesület tagjai számára 6 frt.

— Kautz Gyula akadémiai értekezése „A nemes érzék az emberiség történetében“ külön füzetben is megjelent. Ez érdekes értekezés első szakaszát képezi egy nagyobb terjedelmű tanulmány, mely „A nemes érzék, a fémpénz és a valuta kérdése“ című alatt fog megjelenni.

— Batisfalvi I. földrajzi tankönyve az algymnasium alsóbb osztályai számára tízedik kiadásban jelent meg Kókai Lajosnál, s ebben az új területi beosztás is fel van használva. Ara 80 kr.

— Uj dráma. A nemzeti színház drámabíráló bizottsága „Dormány Kálmán“ című társadalmi

drámát fogadott előadásra. Szerzője Bercsényi Béla, ki e művével az őszszel a nemzeti színház által ki...

Magyar színmű orosz nyelven. Tóth Kálmán-nak „Nők az alkotmányban” című vígjátékát lefor...

A nemzeti színházban most nem léven jó szerencsése a nagybővű tragédiáknak, ki darabokhoz folyamodtak, melyeket a közön...

A másik újdonságnak kevesebb a tartalma, de elevenebb a folyása. Címe „A kéregető”, szerzője Verconsin, s francziából Náday fordította.

Közintézetek, egyletek.

A magyar tud. akadémia jan. 8-ki ülésében a természettudományi és matematikai osztálynak voltak értekezései egészen szakszerű tárgyakról.

lagászati magántanárnak értekezését a Cassiopeia kettős csillag mozgásáról.

Az orsz. gazdaságonk árveleány-intézetében e hó 7-én leplezték le Damjanich János özvegyének, ki ez intézet körül oly nagy tevékenységgel működik...

Van öröme oh hát mégis! Ha más örül, örvend annak, s boldog ő, a könnyező, ha Más könnyezőt vigasztalhat.

A vértanú főnn az égben Ül a felhőn, égi fényben, Letekint és mosolyogva Gyönyörködik láj nevében;

A budapesti első bölcselőde a hó 11-én ünnepelte meg fenállásának 26-ik évfordulóját, s egyzersmind fölavatta új intézeti helyiségét.

Irodalmi társaság alakul Maros-Vásárhelyen „Kemény Zsigmond” név alatt, mely a többi közt b. Kemény munkáit is ki akarja adni, s az erdélyi részek irodalmi életére kíván hatni...

Mi ujság?

Dömötör János temetése általános nagy részvét mellett ment végbe, január 10-kén d. u. 3 órakor. Nagy számban jelentek meg a főváros értelemiségének legelőkelőbb körei: írók, művészek, lelkesek, tanárok, stb.

aranyos felirattal volt ellátva, mint: szegzárdi barátaié, a pesti ref. főiskola tanári karáé, volt tanítványaié és az upesti iskolaszéké és tanító-testületé.

A képviselőház a hó 20-án d. e. 11 órakor tartja első ülését a szünetidő után.

A török sebesültek javára a budapesti egyetem gyűjtő bizottságánál újabbán 1710 frt 23 kr, több arany és ezüst pénz gyűlt össze, s ezenkívül sebesültek. Az eddigi adakozások összege 3457 frt 10 kr, 4 darab rubel, 8 darab 1 frtos, 25 darab huszas, 9 darab 1/4 frtos, 1 darab ezüst márká, 1 darab török pénz, 2 darab császári arany, 11 frank, 2 darab 2 frtos, 1 darab ismeretlen ezüst pénz, nagymennyiségű tégés és sebekők.

Petőfinek a segésvári csatatéren állítandó emlékre nézve történet indítvány a Petőfi-társaság körében. Az indítványozó K. Papp Miklós egyzersmind azt is megjegyezté, hogy e czélna gr. Haller Ferenc már gyűjtéseket is indított. Most helyreigazítólag írják, hogy nem gróf Haller, hanem az elhunyt Imreh György hejasfalvi birtokos volt, ki és úgben nagy tevékenységet fejtett ki, s mikor már pénzbeli látszatja volt fáradozásának, akkor alakult egy társaság, s e társaság elnöke lett gróf Haller. Imreh az összegyűlt pénzt még életében a segésvári takarékpénztárba helyezte, hol most a kamatokkal 1500 frtra szaporodott.

A visegrádi Salamon-torony restaurálását, mely tavaly pénzühány miatt szünetelt, ez idén az országos műemlékek bizottságának gondoskodásából folytatni fogják. A munkálatok második része a romok kijávitását és fentartását célozza, s központját a Salamon-torony stílszerű helyreállításá képezi.

A közoktatási miniszter a pest-kiskunmegyei tanfelügyelői állomást már betöltötte, Tóth József sopron-mosonmegyei segédtanfelügyelőt nevezvén ki e helyre.

Az erdélyi gazdasági egylet elnökének Tisza Lászlót választották meg 74 szavazattal b. Bánffy Dániel ellenében, ki 40 szavazatot kapott.

Két udvari bál lesz a farsang alatt a budai királyi lakban, az első h. hó 23-án, a második 26-án. A királynál közelebb különféle bálbizottságok különdtségei tisztelegtek. A király e alkalommal az írói s művészi kör különdtségeinek szónokától: dr. Dárdaytól kérdézkösdött az egylet fenállása iránt, mióta van életben s hány tagja van? Az atleták-tól azt kérdezté, hogy a klub ügyei mint állnak? Az orvosstanhallgatók és technikusok meghívó különdtségehez szintén intézett kérdéseket.

Az országos statisztikai tanács tagjaira újabban kinevezettek Hegedüs Sándor országgyűlési képviselő és Liphay István, a kereskedelmi minisztérium osztálytanácsosa.

Török rendjelek. A szultán a napokban több osztrák-magyar alattvalónak adott rendjeleket;

ezek között vannak gr. Hunyadi követési titkár s Fámbery Armin a budapesti egyetemen a keleti nyelvek tanára, kik a Medzsidi-rend harmadik osztályú érdemejélt kapták.

Az „A növények életéből” Jókai Mór a következő érdekes adatot közli az „Életképek”-ben:

„Van nekem egy „ficus elastica”-m, melyet kicsi dugványból magam neveltem nagyra. Most már huszonhétéves, s huszonnyolc ágja van. Nagy, egy láb hosszú fényes sötét-zöld leveleit nem hullatja el soha; csupán azzal ünnepli meg a telet, hogy novemberből ápril végeig új levelet nem hajt: téli állmát alussza. Az idén az ebédőbe hozattam be, melynek egyharmadát betakarja terebély ágaival. Az ebédő közepén egy függő lámpa van, melyben petroleum ég. A ficus elastica ágai közül egy e lámpához jutott közel. A többi huszonhárom, rendes szokása szerint, aláhajlik s a végrügye szikad; ez az egy fölemelkedik a lámpa felé s egyre-másra hajtja a kővér, ragyogó nagy leveleket; azt gondolja: a nap süt. Huszonhárom testvére szomorun azt mondja magában: „Oh be gyászország ez, a hol az életnek fele halál.” Ez az egy dícselkedve mondja: „En otthon vagyok Hindosztánban! In hozzám lejár a nap!” S folytatja az ébenlélet, a míg a többi huszonhárom alszik. Tehát a növényeknek vannak érzéseik, gondolataik, sőt családosaik is.”

A konstantinápolyi konferencia a legparányibb eredményt nem képes ugyan fölmutatni eddig, de meg kell adni, hogy ez eredménytelenségben kitünő változatosságok fejt ki. No most már mindjárt háború lesz — mutatja egyszerű, s aztán rögtön arról biztosít, hogy: hozza ám a békét. Mikor jan. 4-ikén a porta visszatartoztatta a konferencia javaslatait, s a meghatalmazottak készen tartották az uti tászkát, akkor alig lehetett gondolni, hogy erre megint csöndes tárgyalások és alkudozások következnek, hogy kölesőnösen még több utolsó szót váltanak a portával, s hogy Ignatieff egyszerre levetkőzhetetlen békeöltönyt vesz föl. Az Oroszország engesztelőkeny magatartásáról szóló hírekben nincs fogyatkozás, de most változatosság kedvéért Németország magatartását mondják kevésbé engesztelőkenynek. Legújabbán a jan. 11-iki ülés volt előre bejelentve nevezetes ülésnek; de hogy csakugyan az lett-e, még nem tudjuk. E közben Oroszországból mind biztosabban jelentik, hogy az orosz hadsereg teljesen készületlen olyan háborúra, a minővel Törökországot szét lehetne darabolni, ugy a mint a muszkák óhajtják.

Az iskolai takarékpénztárak előmozdítása körül kifejtett buzgóságért Weisz B. F. kir. tanácsos urat a párizsi „Société des Institutions de Prévoyance” kulttagul választotta.

Egy szerkesztőség kirakata. A párizsi „Figaro” szerkesztősége nagyon ismeretes arról, hogy menyire kedvében jár közönségének s nem bánja, ha nem is valót ír valami dologról, csakhogy mulattassa. Most a szerkesztőségi hivatalban kirakatot állított, melyben a nap és az éj minden órájában olvashatók lesznek a legújabb bel- és külföldi híradatok; láthatók a szereplő politikai egyéniségek, művészek és művésznők arcképei, továbbá — a mi fő — a gyilkosok és áldozataiknak arcképei. Jelezve lesznek a fontosabb (törvényhozási akadémiái stb.) választások napjai és órái, a nevezetesebb egyének házassága, halálözása vagy temetésének ideje és a tőzsei jegyzesei. A lap ezt a napi események muzeumának nevezi, melyet arra menőben mindenki megtekinthet. A közelmúltban láthatók voltak a kirakatban a láb alól eltett szultánok, a legyilkolt török miniszterek, egy basibozuknak a kardja, aztán Francesconi és áldozata Guga levélhordó. Legújabbban pedig Billoir, ki kedvesét ketté vágta a Szajnába dobta.

Halálozások.

Hamar Pál, miniszteri tanácsos, és a közalapítványok királyi igazgatója, elhunyt a fővárosban 59 éves korában, s holttestét Esztergomba Szentgyörgyre, a családi sírban szállították. A buzgó tisztviselő hosszabb ideig az esztergomi primátusi birtokok főigazgatója, majd Esztergom megye alispánja volt, és még a helytartóságon nevezte ki a közalapítványi ügyek igazgatójává. Hosszas és tevékeny szolgálataiért a Lipót-rend lovag keresztjét kapta, de mikor e kitüntetés megjelent a hivatalos lapban, akkor már halva volt.

Abel Károly a budai gimnázium tanára, jeles matematikus, ki több tankönyvet is írt, meghalt 41 éves korában.

Dr. Fekete Lajos, Kisújszállás város tisztviselője meghalt 42 éves korában. Nagybecsülésben őt és képzett férfit volt, ki ifjabb éveiben az irodalom terén is működött, s az orvosi irodalom-történetnek egyik művelője volt. Ily munkája a magyar orvosok

és természetvizsgálók 1875-ki nagygyűlésén pályadíjat is nyert. A derék férfit szívgöresök rohanták meg, s néhány pillanat alatt meghalt, özvegyet, három árvt és sok barátot s tisztelőt hagyva maga után.

Elhunytak még: a kassai egyházmegye egyik veterán lelkipásztorja: Gall Antal czimzetes kanonok, Nagy-Mihály kerületi esperes és eszöbi plébános 68 éves korában. — Szikszay János, Nagybánya város nyug. tanácsoska, 76-ik évében. — Kilyén Ferenc, kolozsmegyei vaskői közbirtokos, 54 éves korában. — Aradmegyében Gyorokon ifj. Varga István, (az irodalmi téren is ösmert Varga János aradi ügyvéd fivére,) tüdőszélhűdés következtében 35 éves korában. — Tóth Lajos, mezőturi fiatal ügyvéd. — Bernáth Simon, Ungmegye egyik derék fia, e hó 2-án Vaján. — Honigberger Frigyes tanácsos Brassóban, ki vagyonát jótékony czélokra hagyta. — Utsay Antal gyógyszerész Szenciczen, 44 éves korában. — Csuhár János, kassai székesegyházi czimzetes kanonok, Nagy-Sáros mezővárosnak 39 éven át plébános, 72 éves korában. — Ruttkay Samu, temesvári ügyvéd, s Pestmegye tiszteletbeli ügyésze. — Komjáthy László helyettes jegyző Nyir-Bátorban. — Szep Gézáné, szül. Pigay Hildegard 19 éves korában Mágoócson.

Szerkesztői mondanivaló.

Csorna. A postamesterek által a hírlapok után követelt havonkénti 50 kr. ügye, mint a közelebbi lapokban látható ön, nem maradt figyelembe vétel nélkül a fővárosi hírlapszerkesztők részéről. Remélhető, hogy együttes fellépésüknek meg is lesz a kívánt sikere s a hírlapvasó közönség — és közvetve a hírlapok — meg lesznek kímélve ez új, és valóban igen súlyos tehertől. — San-Francisco. Sz. L. Mindkét ügyben kívánósága szerint intézkedünk.

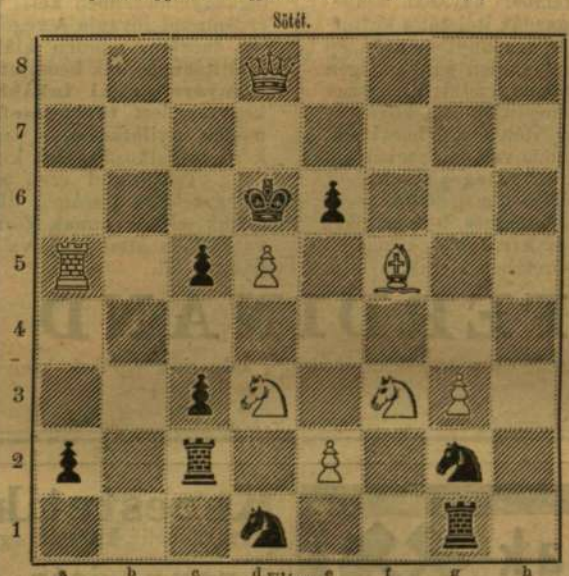
Budapest. A magyar ugyan, ha rá kerül a sor, „nem hagyja magát” — s épen azért ily biztatásra nincs is szükség, de ha volna is: annak kissé talpraesettebb formával kellene birnia.

Déaványa. Nem érdekli a nagy közönséget. — Budapest, keresési-ut. Verse nem közölhető.

J. Albert. Mind a két költeményben van valami: egy kis eszme, a mielő egy dal kinéhetne magát, ha volna hozzá költői érzék s alakító erő. De épen e kettőből vajmi kevés látszik a kis dolgozatokban!

SAKKJÁTÉK.

893-dik számú feladvány Bayersdorfer A.-tól. (A nyugat-németországi sakkgyűlést legújabb feladvány tornájában egyik első díjjal kitüntetett feladvány.)

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

888-dik számú feladv. megfejtése. (Szabó Gy.-tól.)

Table with columns Világos and Sötét, listing chess moves like 1. He7-d5, 2. e3-c4, 3. Va1-c3, 4. He5-l3 mat.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József, Gelsen; Glesinger Zsigmond, Sárospatakon; Gérecz Károly, Debreczenben; Zagya Imre, Miskolczon; Hartmann testvérek, Nagy-Körösnán; Nemesik és Kovács, Marosvásárhelyt; Csipkés Árpád, Kolosmonostoron; Brauner Gyula, Budapesten; K. J. és F. H. és Németh Béter. A pesti sakk-kör.

Rövid értesítések. Kolosmonostor: B. Gy. Feladványai nem közölhetők. A harmas kétféle módon fejtethető meg. 1. Ff3-g4 által. A négyes hasonló hibában szenved: 1. Ff2-a1-g3-d4-h8 első lépések által fejtethető meg. De azért csak kitarás.

Előfizetési felhívás a VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI ÚJDONSÁGOK 1877. évi folyamára.

Table listing subscription rates for Political Newsletters in various locations like Budapest, Sopron, and Debrecen, with prices in Ft and Kr.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 2. sz.)

Legelőkelőbb politikai magyar napilap.

Előfizetési felhívás

NEMZETI HIRLAP III. évfolyamára.

A „Nemzeti Hírlap” tárgyalja a politikai napi kérdéseket rövid, velős, népszerűen tartott vezércikkekben és kisebb közleményekben. Itt megtalálja az olvasó a törvényhozás üléséről, bizottságok, szakbizottságok, pártklubok tanácskozásairól rövid, de kimerítő tudósításokat, távirati és újdonsági rovatában a legújabb híreket.

Table listing subscription rates for Nemzeti Hírlap, including prices for different durations and delivery options.

Előfizetési felhívás KELET NÉPE

III. évfolyamára.

A KELET NÉPE bátran és határozottan kitűzte az ellenzéki zászlót ezéltől másfél évvel, bátran és határozottan fogja azt lobogtatni az új évben is.

Table listing subscription rates for Kelet Népe, including prices for different durations and delivery options.

HETI-NAPTÁR. Január hó.

Table showing the calendar for January, listing dates, days of the week, and religious observances.

TARTALOM.

Dömötör János (arcképpel). — Dömötör János költeményéből. — Néző fiújáról (képpel). — Hatem bey paripája (folyt.). — Adriát képek (folyt.). — Servadac Hector (folyt. képpel). — Egyveleg. — Melléklet: Abdul-Kerim diszkardja (képpel). — Kissuthi és a cseplődiek. — Titkoszert hangok. — A minek hossza-vege ünnepe. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti-naptár.

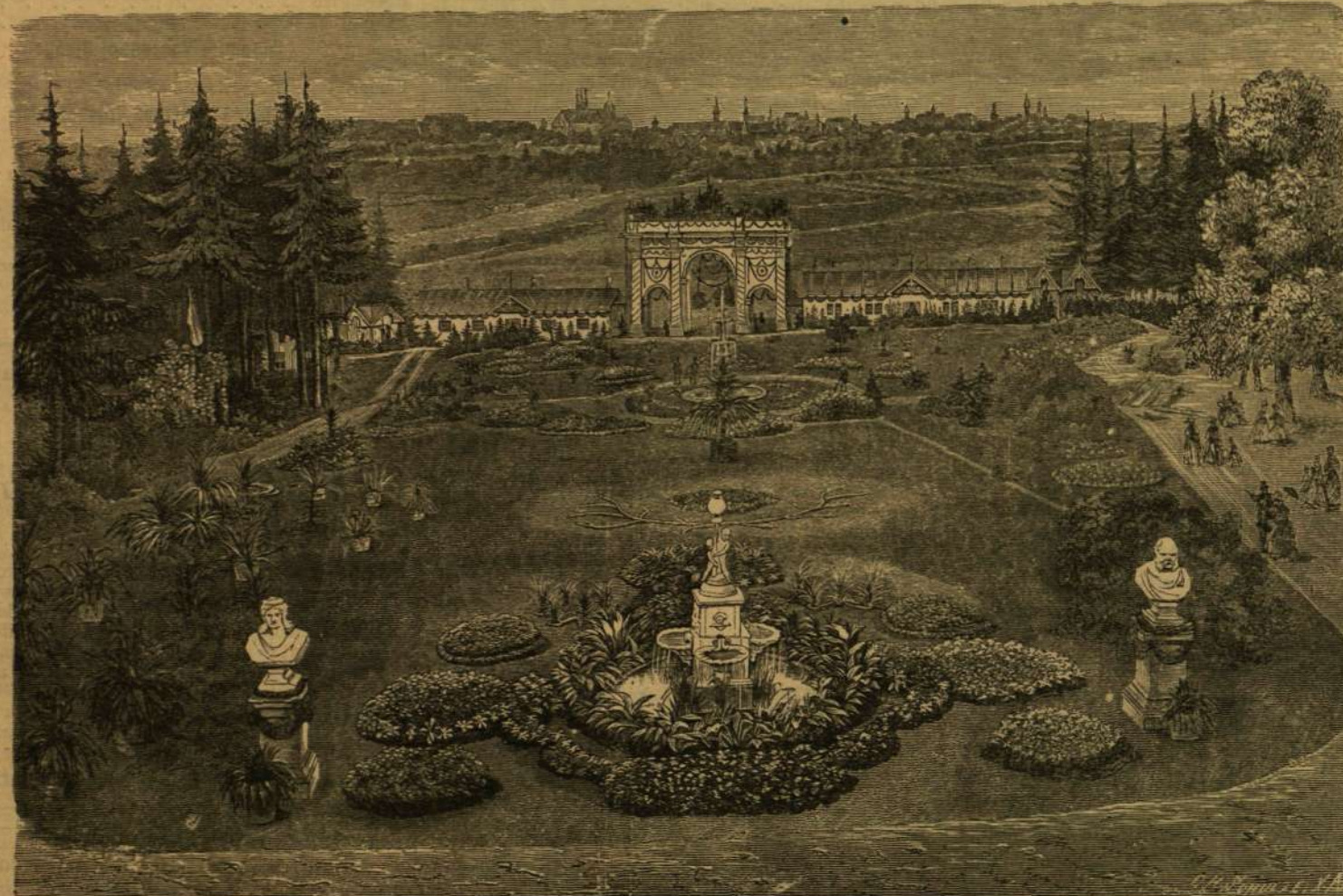
Egy hatszor használt petít sor, vagy annak helye egyszeri ígátásnál 15 krajczár; többszöri ígátásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden ígátás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőimányokat elfogad **Bécsben: Hasznerstein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Seilerstätte Nr. 2** és **Oppelik A. Wollzeile Nr. 22.**

Általános német kertészeti kiállítás Erfurtban, 1876. szeptember havában.

A császár és császárné szobrai között lévő ültetvény: **Jühlke Ferdinand utódjaié, s ezüst serleggel — Erfurt város díja — kitüntetett csoportozat.**

Az erfurti kertművelő egyesület által 1876. szeptember havában rendezett „Általános német kertészeti kiállítás” a mezőgazdák itéletét a kulturtermények javítását, illetőleg annyiban megerősíthette, a mennyiben azon, ép úgy szép, mint hasznos irányban a kert-ípar majdnem minden ágában igen jelentékeny haladás volt észlelhető. Hisz a kiállítások rendkívüli hasznára éppen abban áll, hogy azok a technikai önismeretet előmozdítják és a közszemlére hozott productív teljesítményeket a közvélemény itélete alá bocsátják. E tekintetben azonban az erfurti kertművelő egyesületnek nem valának csekélyebbek általános kertészeti, mint az egyes kiállításoknak különleges törekvései, miknek megoldása ez alkalommal az erdővel szegélyezett magaslatocon az egész világ elé állították. Ha tehát a múlt év szeptember 9-ik napjára gondolva, mint a melyen **ő felségét és császárnét és királynét**, legmagasabb látogatása alkalmával az egyleti elnök kíséretében láttuk, a mint

legkegyelmesebben kerti igazgatója **Jühlke Ferdinand** úr, számos magas érdemrend lovagja s régebben polgártársunk, vezetése mellett, a kedvezőtlen idő daczára, minden kiállított különlegességre figyelmessé téve s számos kiállított magának bemutatva: az ez alkalommal **személyes bemutatott előnyére annál inkább** hálattal szívvel emlékezünk, mintán a császárné kegyeskedett **törekvéseink alapelvei és sikerei** iránt a legelismertebb módon nyilatkozni, s ismeretes vonzalmának az ép oly hasznos mint szép kerti foglalkozás iránt kifejezést adni. Tekintettel ezen alkalomra, éppen most megjelent mag- és növény-árjegyzékünket számos illusztrációval, a főnebbi képpel s magyarázatokkal láttuk el, és annak formája a benne felsorolt kultur-tárgyak tartalma és valódisága által igazolva van, s szíves kívánatra azonnal bérmentesen szolgálatra áll.

JÜHLKE FERDINAND UTÓDJAI

ő felsége a német császár és porosz király királyi udvari kertjeinek mag- és növény-szállítói.

Üzlet-tulajdonos: **PUTZ és ROES.**

Erfurt, 1877. január 1-én.

Háztartásoknak

LOUISENGLÜCK-SZALONSZÉN

50 klg. zsákokban pinzcsébe szállítva á frt 1.05, egész fuvarban á frt 1, Gutmann testvérek kőszén-telepei. **Zweig Lajos**, mérleg-utca 2.

Rosenfeld Albert

Aqua Amarella

John Gosnell és Társától, Londonban. Kipróbált, legjobb hajfestő-eszter, mely 8-10 napi használat után a megszült hajuak eredeti színiét visszahozja. A siker kimaradhatatlan, használatja könnyű. Az szírt szin sem a kiprólgás, sem fűrdők által nem szenved. Használati utasítás mellékelve van. — Egy üveggel 4 frt.

Kerestetik

zongorista,

ki a kotta-olvasottságban igen jó készséggel bír. Ertekezhetni **K. K.** mérnök úrral Erdődön. Szathmár-negyében.

Temesváry Mór

cipő-gyára Budapest, koreposi-út 2. sz. (Bazar) 1. sz. emelet. **Hölgyeknek:** Fűző topán erős bőrből lakkorral és szőszetett kettős talppal esőse időre 2 frt 70 kr. Papán gummihozóval s lakkorral finom bőrből, kettős talppal erős 2 frt 90 kr. **Uraknak:** 3701 Topán borja-vagy bagariaből, szőszetett, csavarmunka igen erős 3 frt 80 kr. Ugyanez orosz laktból 4 frt 80 kr. Csizma vízhatlan kettős bagariaből háromszorosan csavart kettős talppal 8 frt 80 kr. Megrendések a pénz beküldése vagy postai utánvétele mellett a leggyorsabbban teljesíttetnek. Arjegysek kívánatra ingyen

Dr. Pattison

köszvény-gyapotja

enyhíti és gyorsan gyógyítja a **köszvény és csúsz** minden nemeit, ugymint: arcz-, mell-, nyak- és fogfájást, fej-, kéz- és térdköszvényt, tag-szagatásokat, hát- és csipő-fájásokat. **70 krajczáros egész, és 40 krros fél csomagokban kapható: Lőrök József** gyógyszer-tárában Budapesten (király-utca 7. szám.) 2363

Általánosan elismert

szép bali ruhák és belépők

Tarlatanból frt 25, 30 és feljebb ugyan azok atlasz derékkal frt 40, 45 és feljebb gazdagon virággal díszítve frt 50, 55 és feljebb selyem ruhák minden színben frt 70 80 200-értig belépők frt 12, 15, 20 egész 60-értig. Vidéki megrendelésnek egy régi derék és a szoknya elő-hosszának szíves beküldése kérietik. Elegans és teléses aratolletek készítésére bátorodom mű-termetet a n. é. hölgységének különösen ajánlani, annál inkább, mert számos elismert írat birtokában vagyok, melyek ezen szak-ában szerzett jó híremet legényesebben igazolják, a melyeket kívánatra szívesen elmutatok illetőleg beküldök. Teljes tisztelttel 2363 **Rózsay Confectioneur.** Deák-utca 5. sz. a „Francia-nőház”

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évre - 12 frt, félévre - 6 * **Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG:** egész évre - 8 frt, félévre - 4 * **Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK:** egész évre - 6 frt, félévre - 3 *

3. szám. — 1877. Budapest, január 21. XXIV. évfolyam.

NILSSON KRISZTINA.

MINTHA regényt olvasna az ember, olyan e világhírű művész nő élete, ki a magyar fővárost most ejtette először diadalutjába.

Egy szegény paraszt bérlő élt a ködös éjszakon, a legrégebb hősénekek országában, a melyek visszanyulnak addig a korig, a hol hegy és völgy, mező és berek az isteneknek szolgáltak lakhelyül, összeszóték sorsukat az emberekével és műveltek mesés dolgokat, a melyekről semmit nem tud a történetírás, mert az még meg se született akkor e helyen. A legrégebb mondák és ösregék hazájában élt a szegény bérlő, a hola hajdankori emlékek szelleme még ma is él a dalokban és balladákban, melyeket ismer és szájról-szájra ad minden ember, de honnan eredtek, mikor születtek, azt nem tudja senki megmondani.

Szegény földmivelő ember volt, kinek munkájára ugyan bőséggel szórhatta áldását a jó isten, hogy arányban legyen azzal a bőséggel, melylyel másfelől megáldotta. Hét gyermeke volt, s akkor született a nyolczadik.

Különben az öreg Nilsson Jónás nem panaszkodhatott. A statisztika kimutatta, hogy Skandinávia ép, egészséges égalja alatt kilencz gyermek esik egy szülepárra átlag, ő tehát a nyolczadik csemetével még az átlag számot se érte el.

Szegény földmives embernek azonban mégis csak nagyocská áldás a nyolcz gyermek, s a kis Krisztina, ha már akkor esze van, nem veheti vala rossz néven, ha szülei nem tekintik várvavárt és szívesen hívogattott vendégnek, hanem ha legfeljebb — megnyugosznak a legmagasabb akaratban. Hiszen ezt is az isten adta.

Nem is volt okuk megbánni, ha megnyugodtak a menyeyi végzésben. A kis leány szépen gyarapodott, növekedett. Ott nyüsgött a többi gyermekkel a szegényes füstös szobában, gondos anyja nagyon korán alája tette a guszalyat, befogta a ház körüli gazdasághoz, majd meg, a mint erősödött, a mezei munkához is. S mivel jó fölfogása volt, bármily nehezeére esett is

Különben, beadta a Smaland-kerületbeli Hussaby falu népiskolájába, a hol irni és olvasni megtanult, s mivel az öreg Jónás maga is vezérekes volt vasárnaponként a templomban, megtanította, a mennyire tőle telt, a hangjegyek ismeretére. Ez jobban is tetszett a kis leánynak, mint a gazdaság. Titokban nem egyszer elővette a kissé muzsikálni tudó bátyja, Károly hegedűjét s próbálgatta rajta elhuzni azokat a nótákat, a melyeket a falusi leányoktól tanult. Csak úgy magától, utbagazítás nélkül.

Egy ily próbálgatás alkalmával lepte meg egyszer bátyja. Hegedült és énekelt mellette. Károlynak, ki nem egyszer keresett egy kis pénzt hegedűjével, ha valahol sokadalom volt, — föltűnt kis huga gyönyörű csengő hangja s azontul elkezdte magával vivegetni a vásárookra, a lakadalmakba, s más ünnepi alkalmatosságokra, s a kis szőke lány szép üde hangjának nem egyszer sikerült megkétszerezni azt a kis összeget, a mit bátyja művészete máskülönben behozhatott volna. Tornenhjelm kerületi főnök egyszer

NILSSON KRISZTINA.